

Framskritt i Namsos?

Per Thorvald Larsen
Ansvarlig redaktør

En dårlig avtale

Gjennom samtaler i en arbeidsgruppe er Utdanningsforbundet og KS blitt enige om et anbefalt forslag til arbeidstidsavtale for skoleverket. Dette har de gjort uten å involvere de øvrige lærerorganisasjonene. Det er tydelig at avtalesforslaget betraktes som en endelig avtale, og Utdanningsforbundet sendte til og med avtalen ut til "uravstemning" blant medlemmene før de formelle arbeidstidsforhandlingene. Det forundrer oss ikke at Utdanningsforbundet ser på seg selv som et statsbærende parti innen skoleverket og ønsker å skape et forhandlingssystem der de selv kan opptre som eneste motpart. Men vi kan bare være forundret over at KS i starten på sin nye karriere som arbeidsgivermotpart synes å være komfortable med at rettighetene til flere tusen lærere i LO, YS og Akademikerne blir tilsidesatt. Slik kan det ikke være i framtiden.

Hvordan er så selve avtalen, som Utdanningsforbundet framstiller som en seier? Det eneste som kan sies å være en seier, er at leseplikten får leve i to år til. Avtalen er først og fremst en seier for dem som ønsker å binde mer av lærernes tid på skolen. For lærere i teoretiske fag på ungdomstrinnet og lærere på allmennfaglig studieretning vil avtalen bety forverrede arbeidsvilkår. I videregående skole blir det en fellestid/skoletid på 1150 timer i året, i gjennom snitt 29,2 timer pr.skoleuke. Selvstendig tid blir 537 timer, eller gjennomsnittlig 14,1 timer per skoleuke. Når lærerne i følge den nye avtalen kan pålegges fellestid i inntil 37,5 timer per uke, vil de få en total arbeidsuke på 51,6 timer hvis de i den samme uken også må yte gjennomsnittlig selvstendig tid. I hvilke andre yrkesgrupper ville fagforeningsrepresentanter i fullt alvor framstille slike arbeidstidsordninger som en seier?

En klar svakhet ved den nye avtalen er at den ikke setter noen øvre grense mot overtid. Med avtalen kan lærerne få nye fellesoppgaver innen skolens åpningstid, slik at stadig mer for- og etterarbeid til undervisningen blir henvist til kvelder og helger. Nye kollektive arbeidsformer kan forskyve individuelt for- og etterarbeid som man har utført i mellomtimene, til det som skulle vært lærernes fritid. Faglig arbeid kan bli skjøvet ut i periferien i skolemiljøer der omsorgspedagogikken råder grunnen. Den nye arbeidstidsavtalen gir ingen beskyttelse mot arbeidsdager som ingen ende kan ta.

Den nye avtalen må sees som et ledd i en utvikling der læreren i stadig større grad skal være underordnet funksjonær med lite selvstendig tid. Endringene i Skolepakke 1 og Skolepakke 2 gav imidlertid en viss lønnskompensasjon for forverrede kår. Nå får vi ikke en eneste krone i kompensasjon. Gjennom samtalene på kammerset skuslet Utdanningsforbundet bort sjansen lærerne kunne hatt til i hvert fall å ha oppnådd noen kroner i ekstra lønn for tort og svie. I Skolepakke 1 og 2 solgte lærerne deler av den fleksible arbeidstida for penger. Nå gir vi den bort!

De fleste er enige i at skoleverket trenger en enklere arbeidstidsavtale enn dagens. Derfor er det beklagelig at vi har fått en ny komplisert avtale. Et klart minus er også at avtalen er midlertidig. I 2006 står lesepliktavtalen for fall, noe Utdanningsforbundet alt har kunngjort. Det er ikke godt å vite hvem som sitter på hvilken side av bordet – og hvilket bord som er forhandlingsbordet!

Per Thorvald Larsen

►► Namsos-modellen

►► Statsministeren skriver i Lektorbladet

►► Opphold ved Parkskolan

Reportasjer og artikler:

Namsos-modellen	4
Økt sykefravær ved Olav Duun videregående	5
Dårlig fysisk arbeidsmiljø i Namos	8
- Jeg er kjempefornøyd!	9
Kommentar: Ble det kaos i Namsos?	10
Gjestetorget: Statsminister Kjell Magne Bondevik	11
Odd Gaare: Besøk i den svenske skolen 2003	21
Ingrid Pettersen: Oppholdet ved Parkskolan med ekskursjon til Stockholm	25

Organisasjonsstoff:

5 spørsmål til Gro Elisabeth Paulsen	12
Fra Sentralstyret: Utfordring for realfagene	17
Landsmøtet 2004: Alle tar gjenvalg	29

Fagtorget:

Nynorsk i 2004. Av Svein M. Sirnes	13
------------------------------------	----

Annet stoff:

Tid for bok	28
Fra dagboka	32

Forsidebildet: Glassgata i Olav Duun vgs. er flott å vise fram. Men lærerne har det trangt. Foto: P.T.L.

LEKTORBLADET

Magasin for fag,
skole og utdanning
Utgitt av Norsk Lektorlag
Nr. 2 - Mars 2004 • 3. årgang
ISSN: 1503 - 027X

Keyzers gate 5, 0165 Oslo
Tlf. 23327994
Fax 23327990
E-post:
lektorbladet@norsklektorlag.no

Ansvarlig redaktør:

Per Thorvald Larsen
Redaktørens telefon: 48263310

Årsabonnement: kr. 280,-

Annonser:

Gunnlaug Nilsen
Media Bergen AS
Logemannsgården,
C.Sundts gate 51, 5004 Bergen
Tlf: 55540800 (09) - 92046071
Fax: 55540840
E-post:
gunnlaug@mediabergen.no

Utgivelsesplan 1.halvår

2004:
Nr.3-04: 3.5. Materiellfrist: 20.4.
Nr.4-04: 10.6. Materiellfrist 20.5.

Design & trykk:

Flisa Trykkeri AS
ane.marte@flisatrykkeri.no
www.flisatrykkeri.no

Redaksjonen avsluttet 12/3

NAMSOS – MODELLEN :

Den svenske skolereformen "Skola 2000" prøves ut i Namsos

Det er Namsos som går først i løypa når det gjelder å innføre den svenske skolemodellen "Skola 2000" i Norge. Fra 1.8.2002 ble Namsos videregående skole og Overhalla videregående skole slått sammen til Olav Duun videregående skole. Samtidig innviet man et nybygg for allmenne og økonomiske fag.

Olav Duun videregående skole vedtok en ny "pedagogisk plattform" basert på en ny type pedagogikk der elever og lærere skal være mer jevnbyrdige enn i tradisjonell skole. Alle elever har sin individuelle studieplan. Skolen er delt opp i 17 læringsteam med 50 – 80 elever. Skoledagen er organisert i økter der elevene arbeider individuelt, parvis og i mindre grupper. Klassestyreren kalles arbeidsleder, som er kontaktlærer for en mindre gruppe elever. Lærerrollen er endret i Namsos: "Lærerrollen vil bestå i å være veileder, tilrettelegger og inspirator mer enn å være ren kunnskapsformidler", heter det i skolens brosjyre. Et viktig punkt er at lærerne skal være maksimalt tilgjengelige for elevene. Derfor er det ikke lærerværelse lenger, men et arbeidsrom for lærerne som er skilt fra elevarealet med en glassvegg. Både hvileareal, toaletter og garderober er felles for lærere og elever. Nybygget

ble i utgangspunkt bygd uten ordinære klasserom, og det er satset maksimalt på åpne romløsninger.

Skoleledere og politikere fra hele landet har besøkt den nye skolen i Namsos. Så sent som i januar besøkte Stortingets utdanningskomite skolen, og komiteleder Rolf Reikvam gav i media uttrykk for stor begeistring for Namsos-modellen. Representanter fra Olav Duun videregående skole har holdt mange foredrag rundt om i Norge om den nye skolemodellen. På videregående skoler over hele landet blir Namsos brukt som forbilde når ny organisering av skoledagen blir diskutert. Innføring av svenskinspirerte skolemødeller er blitt et tema på svært mange videregående skoler, og det er skolen i Namsos som blir brukt som eksempel på hva som er mulig.

Lektorbladet hadde reportasje fra byggingen av skolen i nr.2/2002. Vi hadde videre et intervju om Namsos i nr.2/2003. Til denne nye reportasjen fra Namsos ønsket Lektorbladet å møte skolens rektor Joar Grande, men han var opptatt på annet hold i skolebygget den dagen vi var på besøk.

OLAV DUUN VIDEREGÅENDE SKOLE I NAMSOS:

Økt sykefravær blant lærerne bekymrer

- Vi ser med bekymring at sykefraværet blant lærerne – spesielt den kvinnelige delen av personalet – har økt, sier rektors stedfortreder Bjørnar Smines ved Olav Duun videregående skole i Namsos. – Vi skal nå undersøke nærmere hva grunnen kan være – for det kan ha naturlige årsaker som slett ikke har noe med det nye skolebygget å gjøre, opplyser Smines i denne reportasjen fra reformskolen i Namsos.

F.v.: Rektors stedfortreder Bjørnar Smines, 2. nestleder i NLL Sigrid Skogan og leder i Nord-Trøndelag Lektorlag Bjørn Frosthammer. Foto: P.T.L.

 Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norskleksorlag.no

Stedfortreder Bjørnar Smines møter 2. nestleder Sigrid Skogan i Norsk Lektorlag til en samtale over en kaffekopp i den gamle delen av Olav Duun videregående skole. Tema for samtalen er de nye pedagogiske ideene i Namsos-modellen og hvilke erfaringer man har gjort i Namsos med ny organisering av skolen så langt. Nestleder i Norsk Lektorlag Sigrid Skogan arbeider ved Steinkjer videregående skole, og hun er spesielt opptatt av realfagenes stilling i Nord-Trøndelag. Med i samtalen er også lederen i Nord-Trøndelag Lektorlag Bjørn Frosthammer. Han er også Lektorlagets skoletillitsvalgte ved Olav Duun videregående skole.

ELEVENE TRIVES GODT

- Hvordan går det her i Namsos – etter halvannet år med helt nye skolemodell? spør vi skolens representant Bjørnar Smines.

- Stort sett synes jeg at det går bra. Vi vil ikke tilbake til slik det var før. Ingen ønsker å reversere utviklingen. Jeg våger å si at vi ønsker å gå videre med en praksis der vi ønsker å involvere eleven maksimalt – uten at de voksne skal viske seg selv ut. Det har vært mange skjær i sjøen, men det er mye som fungerer svært bra, for eksempel teamorganiseringen. Jeg har inntrykk av at elevene trives svært godt.

INGEN SYSTEMATISK EKSTERN VURERING

- Den nye skolen blir framstilt som en suksess av de fleste gjestene dere har.

Har det vært noen ekstern evaluering av skolen som bekrefter at skolen virkelig er så bra?

- Vi har hatt Elevinspektørene og Bærekraftundersøkelsen som har gitt litt statistikk. Men en grundig ekstern vurdering gjenstår.

- Er elevenes faglige resultater blitt bedre?

- Det har jeg ikke noe grunnlag for å si. Til det er det gått for kort tid. Men jeg tror at både de svake og de flinke elevene klarer seg godt. Elevene i det faglige mellomsjiktet får nok større utfordringer – for å si det slik. Gjennom den utrakte individualiseringen av undervisningen må de aktivisere seg selv mer – de får ikke så mye gratis lenger.

Gymsalen ble bibliotek. Foto: P.T.L.

MOTSETNINGER ET SUNNHETSTEGN

- Går lærerne godt i spenn på den nye skolen?
- Jeg synes det går bra, selv om det har vært motsetninger. Men det er et sunnhetstegn. Da er det viktig å ha respekt for hverandre. Bare da kommer vi opp og fram. Hvis det bare går i negativ retning, er vi ute og kjører, sier Smines.
- Bekymrer det økte sykefraværet blant lærerne?
- Det er klart, men vi kjenner ikke grunene ennå så jeg kan ikke si noe nærmere om det.

REALFAGENE SVEKKES

- Hvilket inntrykk fikk du av det nye skolebygget etter en rask omvisning, spør vi nestleder Sigrid Skogan i NLL.
- Førsteintrykket er en artig arkitektur med mye glass og åpne løsninger. Men etter å ha vurdert hvor egnet rommene er i undervisningssituasjonen, er jeg litt forskrekket over løsningen. Som realist ser jeg at spesialrommene for realfag er svært trange og lite hensiktsmessige for å drive en moderne undervisning. På fysikksalen er det for eksempel umulig å blende av for å drive optikkforsøk! Det er tydelig at realfaglærerne har hatt liten innflytelse i byggeprosessen. Offentlige midler er brukt til å gi en lite egnet løsning. Ved bygging av nytt senter for realfagsundervisning ved min skole, Steinkjer vgs, er vi faglærere tatt med i planlegging fra første stund, og vi får en realfagsavdeling tilpasset fagenes behov.

- Hva synes du om organiseringen av team på allmennfag?

- Utformingen av bygg og organiseringen av undervisningen i Namsos synes ikke tilpasset allmennfagenes behov. Jobbing i tverrfaglige team egner seg sikkert godt på en del studieretninger. Her har man denne arbeidsmodellen også på allmennfaglig studieretning. Jeg finner mange svakheter i dette. Små rom, knapt noe med plass til 20 – 30 elever, og glassvegger med inn- og utsyn i undervisningssituasjonen svekker muligheten for konsentrasjon. Verre er

Best plass oppe i lufta på skolen i Namsos. Foto: P.T.L.

Kaotisk undervisningsrom for VKII. Bak glassveggen sitter lærerne. Foto: P.T.L.

det at fagseksjonsarbeid hemmes eller faller bort, og fravær av personalrom hindrer naturlig kontakt mellom alle allmenfaglærerne. Hvordan føre en levende skoledebatt her?

- Er det ikke en fordel for naboskolene å ha en pedagogisk reformskole som Olav Duun videregående skole i nærheten?

- Vi blir helt klart utfordret til å vurdere våre undervisningsformer, og det kan være sunt. For kvaliteten i allmennfaglig studieretning ser jeg dessverre ingen fordeler ved å ha Olav Duun som naboskole. Den lokale pressen gir skolen mye oppmerksomhet, og som demonstrasjonsskole påhviler det skolen et stort ansvar for hele bredden i videregående undervisning. Yrkesfagernes samarbeid med lokalt næringsliv er det store fokus, allmennfagernes vilkår nevnes omtrent ikke. Det er også svært beklagelig at representanter fra Olav Duun vgs. som reiser landet rundt for å reklamere for den nye modellen, omtaler systemkritiske kolleger på en lite fordelaktig måte. Til slutt må jeg nevne at jeg frykter at den utstrakte individualiseringen av elevene som står sentralt i Namsos-modellen, svekker den faglige dialogen mellom lærer og elevgruppe. Et ferskt doktorgradsarbeid i pedagogikk uttrykker sterk bekymring for at denne pedagogikken er fagspråklig utarmende, sier nestleder Sigrid Skogan i Norsk Lektorlag.

Elevene ser ut til å trives i det åpne landskapet. Foto: P.T.L.

Trangt om plassen. Ikke plass til en hel klasse! Foto: P.T.L.

Namsos: Dårlig fysisk arbeidsmiljø for allmennfaglærerne

Bare skilt med en glassvegg fra elevene har lærerne trange arbeidsplasser. NLLs skoletillitsvalgte Bjørn Frosthammer frykter kontortid for lærere under slike fysiske forhold. Foto: P.T.L.

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norsklektorlag.no

- Hvordan opplever du som skoletillitsvalgt for NLL den nye skolen, spør vi Bjørn Frosthammer. Det har vært avisopp-

lag som antyder at lærere bedriver motstand og stille sabotasje mot reformene.

- Dette vil jeg bestemt avvise. Vi har hele tiden vært lojale og har bidratt til konstruktive løsninger. Da er det nettopp beklagelig at vi ikke får være til stede og si

vår mening for eksempel når Stortingets utdanningskomite kommer på besøk.

- Hvordan vil du karakterisere de endrede arbeidsforholdene for lærerne?

- Det er blitt vanskeligere å gjøre for- og etterarbeid på skolen. Det er for mye uro, og elevene er for tett innpå. Vi prøvde å få til et eget "stillerom" for retting, men dette fungerer ikke.

- Hva vil du peke på som spesielt problematisk?

- Fagmiljøene er i ferd med å forsvinne. Det har vært sagt at hvis det er to lærere med samme kompetanse på et team, er det en for mye! Når man sitter ensom med faget sitt på et team, forsvinner samhørigheten med fagkollegene. Det er også uheldig at 7. og 8. time fredag er avsatt til møtetid.

- Kan du trekke fram positive sider ved den nye organiseringen av skolen?

- Kontaktlærerordningen fungerer bra. Tidligere kunne jeg som realist ikke være klassestyrer i 2. og 3.klasse. Nå kan jeg følge opp elevene i tre år.

- Hvordan er det for lærerne å undervise i "åpne landskap"?

- For mange lærere er dette et problem. Det er rett og slett for mye støy. Skal en lærer f.eks gå fra arbeidsrommet sitt til toalettet, må han/hun passere et areal der det undervises. Toalettet har inngang ved siden av tavla. Det kommer også nesten alltid støy inn i grupperommene. Skolen er i det hele for mye basert på yrkesfag. Man må sette inn andre virkemidler for allmennfag enn for yrkesfag, sier Bjørn Frosthammer.

Lærere og elever har felles toalett med inngang ved siden av tavla. Læreren ved tavla må konkurrere med lærer på vei til eller fra toalettet om elevens oppmerksomhet. Foto: P.T.L.

- Jeg er kjempefornøyd!

Sikter mot medisinstudier. Ingar Reitan er svært fornøyd med Namsos-modellen. Foto: P.T.L.

Per Thorvald Larsen
lektorbladet@norskuleforlag.no

- Namsosmodellen er den gamle skolemodellen helt overlegen, sier Ingar Restan (17) entusiastisk i en kommentar til Lektorbladet. Ingar rekker så vidt å fylle 18 før russetiden er ferdig i mai. Så går veien videre til medisinstudier, forhåpentligvis i Norge.

- Hva er så bra med Namsos-modellen?

- Modellen gir elevene større frihet, og dette har passet svært bra for meg. Vi får ansvar for egen læring, og det er viktig at dette skjer tidlig. Da får elevene kompetanse som det er viktig å få med seg senere i livet. Da er det jo ikke folk som passer på oss.

- Hva synes du om studietimene?

- Ordningen med studietimer har gitt elevene personspesifikk

opplæring, fordi vi får veiledning direkte fra læreren, ikke bare i klasseromsammenheng.

- Ser du ingen ulemper ved modellen?

- Jeg har forstått at lærerne synes at det er gunstig med klasseromsundervisning fordi man ikke kan lese seg til alt selv.

- Hvordan er stemningen blant elevene?

- Veldig bra. Men noen ganger kan det være vanskelig å få veiledning, sier Ingar - som gleder seg til å ta fatt på medisinstudiene - hvis ikke en uheldig firer i fransk spolerer fremtidsplanene.

Ble det kaos i Namsos?

"Kaos i Namsos?" var overskriften på reportasjen Lektorbladet hadde fra den nye videregående skolen i Namsos i nr.2/2002. Det var ikke uten spenning vi knappe to år senere kom tilbake for å ta på pulsen på hvordan det gikk med den norske varianten av den svenske skolemodellen Skola 2000 – der åpne skoleløsninger med individualisering av undervisningen og likeverdighet mellom elever og lærere er en grunnidé.

For å slå det fast med en gang: Olav Duun videregående skole gir ikke inntrykk av å være en skole i kaos. Etter vårt skjønn har skolen vist fornuft ved allerede å gjøre bygningsmessige endringer i nybygget: Vegger er fjernet slik at man har fått inn noen klasserom av normal størrelse, og det er tavler i undervisningsrommene. Elevene virket rimelig fornøyde, og de gav inntrykk av å trives. Lærerne har gjort en formidabel innsats med lojalt å tilpasse seg det nye systemet og virket å være ved rimelig godt mot. Men selve entusiasmen i skolemiljøet virket neddempet sammenliknet med ved forrige besøk. Ledelsen virket ydmyk overfor å snakke om åpenbare problemer ved skolemodellen – i motsetning til de omreisende misjonærene for den nye svenske reformskolen.

Olav Duun videregående skole har

vel norgesrekord i tilreisende besøk. Det er påfallende at ingen har beskrevet hvor spartansk og enkelt utstyrt det nye skolebygget er. Uansett hvilke øyne som ser, må man kunne slå fast at her er det ulovlig trangt i undervisningsrommene. I et par av etasjene er det så trangt og rotete at det umulig kan være gunstig for læringsmiljøet. Riktignok er elevene sikkert vant til rot på tenåringsrommet hjemme, men et åpent skolelandskap med pulter, gamle lenestoler og skap rundt omkring i skjønn forening, gir kort og godt et dårlig inntrykk.

Det som for alvor synes skadelidende, er lærernes fysiske arbeidsmiljø. Trange, støyfulle arbeidsrom og manglende personalrom må bli vanskelig å leve med i lengden. Det synes uholdbart at læreren må passere gjennom undervisningsareal for å komme på toalettet. Her dreier det seg ikke om et gammelt skolebygg, men et nybygg der de fysiske forholdene for lærerne burde vært optimale ut fra vår tids normer. Økningen i lærernes sykefravær er bekymringsfull og vil bli vanskelig å bortforklare.

Selv om elevene trives, vet man ennå ikke noe om reformskolen vil føre til bedre faglige resultater. For den del kan resultatene også bli dårligere enn før. Det må en grundig ekstern vurdering over lengre

tid til før man slå fast om Namsosmodellen er en suksess.

Det har vært påfallende hvilken misjonsiver kreftene bak Namsosmodellen har vist for å framstille Olav Duun videregående skole som framtidas skole i Norge.

Politikere og skolebyråkrater har valfartet til Namsos. Dette skjer før skolen kan dokumentere noen som helst resultater av den nye skolemodellen. Det var også bemerkelsesverdig at Norsk Lektorlags skoletillitsvalgte ikke fikk være til stede da Stortingets utdanningskomite nylig gjestet skolen.

Selv reiste jeg tilbake fra Namsos mest kritisk til de fysiske forholdene på skolen. Jeg lurer faktisk på om noen spørsmål har vært stilt: Kan det bli god brannsikring og godt renhold i lokaler der det på godt norsk er trangt og rotete? Er det god energibruk når en hel gate glasser inn? Hvor var verneombudet da skolen ble planlagt?

Tilhengerne av Skola 2000 burde reise til Namsos og spørre om de selv kunne tenke seg å undervise under slike fysiske betingelser. For mitt vedkommende var svaret på dette spørsmålet er klart nei.

P.T.L.

Gjestetorget: Statsminister Kjell Magne Bondevik åpner ny spalte i Lektorbladet

Lektorbladet starter i dette nummeret en ny spalte som vi kaller "Gjestetorget". Dette blir en spalte for innbudne gjester som skriver spesielt for Lektorbladets lesere. Vi setter stor pris på at statsministeren var villig til å være første gjest i spalten. Red.

Statsminister Kjell Magne Bondevik skriver for Lektorbladet. Foto: Ringen.

Kamp mot mobbing på arbeidsplassen

Av statsminister Kjell Magne Bondevik

Titusener av mennesker blir daglig utsatt for mobbing på jobben. Bak de tallene er enkeltmennesker som opplever en utålelig hverdag. Dette er bakgrunnen for at vi nå har startet et mer systematisk arbeid mot mobbing i arbeidslivet. Vi er nå i gang med vår dialog med representanter for arbeidsgivere, arbeidstagere, Arbeidstilsynet og andre berørte.

Forskning utført ved Universitetet i Bergen viser at 80 prosent av dem som blir utsatt for mobbing, etter hvert får redusert arbeidsevne. Disse tallene er alvorlige både for enkeltmennesker, arbeidslivet og for samfunnet.

I den nye avtalen om et inkluderende arbeidsliv, som ble undertegnet like før jul, har vi også fått inn en bestemmelse om økt innsats mot mobbing. Jeg vet at det allerede gjøres en god del på dette området, men innsatsen kan og bør forsterkes. For å oppnå gode resultater, må vi stå sammen. Jeg har derfor vært i kontakt med de store organisasjonene i arbeidslivet om dette. Jeg er glad for at de er innstilt på å være med.

Tall fra Arbeidstilsynet antyder at

selvmord med bakgrunn i mobbing forekommer hyppigere enn dødsulykker på norske arbeidsplasser. Det viser at mennesker kan være farligere enn farlige maskiner. Systematisk helsemiljø- og sikkerhetsarbeid (HMS) bør derfor inneholde risikovurdering og tiltak i forhold til psykososiale arbeidsmiljø-faktorer. Faktorene vil kunne variere fra arbeidsplass til arbeidsplass, alt fra konflikter, omstillingsprosesser, og stress til risiko for ran, vold eller utbrenthet. Dersom vi forebygger psykiske belastninger i arbeidet, vil vi også forebygge selvmord.

Dessverre har mange ledere ikke opplæring i hvordan man offensivt møter mobbeproblemet. Det må vi gjøre noe med. Ledelsen ved de ulike bedriftene må involveres. Bedriftslederne må engasjeres og de må bevisstgjøres sin plikt til å melde fra. I tillegg må hovedvernombudene spille en sentral rolle.

Det er ikke bare opp til den enkelte å sørge for en god hverdag for alle. Kulturen i arbeidsfellesskapet er avgjørende for å hindre utbrudd av mobbing og trakasse-

ring. Det er i særlig grad ledelsen i virksomheten som er ansvarlig og som skal sørge for at alle har en meningsfylt arbeidsdag og at alle føler seg trygge.

Et redskap arbeidsgiveren kan bruke for å hindre mobbing, er systematisk å ta utgangspunkt i konkrete hendelser og diskutere dem. Ut fra disse samtalen må deltakerne ta stilling til hvordan de ønsker at arbeidsmiljøet skal være. De må selv være ansvarlige for å følge opp dette. Slike samtaler kan for eksempel trekke opp grenser for hva som er akseptabel oppførsel og hva man kan tillate seg å si til hverandre.

Regnet i kroner og øre koster sannsynligvis mobbingen samfunnet flere milliarder kroner i sykefravær hvert år. Men det viktigste av alt: Trakassering på arbeidsplassen er en forakt for menneskeverdet. Et menneske som opplever mobbing på arbeidsplassen, er ett for mye. Derfor er jeg glad for at det er bred enighet om å forsterke arbeidet med dette som mål: Alle skal ha rett til en trygg arbeidsplass!

Arbeidstid og tariffoppgjør:

5 spørsmål til Gro Elisabeth Paulsen, leder i Norsk Lektorlag:

Gro Elisabeth Paulsen er leder i Norsk Lektorlag. Foto: P.T.L.

1. Hva skjer med arbeidstidsavtalen?

Det forslaget til arbeidstidsavtale som Utdanningsforbundet og KS i fellesskap har utarbeidet, ikke i samsvar med våre medlemmers ønsker. Men dersom KS/Oslo kommune og Utdanningsforbundet nå slår seg sammen for å presse denne arbeidstidsordningen på alle som arbeider i skolen, vil det bli vanskelig for de små organisasjonene å få gjennomslag for en annen tenkemåte, selv

om også SL og Skolelederforbundet er imot.

2. Hvordan ser du på det som har skjedd til nå?

Prosessen rundt arbeidstidsavtalen har ikke vært åpen og demokratisk. Jeg er forbauset over at KS ikke har tatt inn over seg at det finnes flere lærerorganisasjoner. Drøftingene i arbeidsgruppen foregikk i et lukket rom, selv etter at tidsfristen for arbeidsgruppen utløp 1. januar. Den utbredte skepsisen til KS som forhandlingsmotpart i skoleverket har dessverre ikke avtatt etter denne første runden.

3. Hva har NLL gjort til nå?

Norsk Lektorlag har arbeidet med alternative arbeidstidsmodeller, på egen hånd og i samarbeid med andre Akademikerforeninger. Gjennom formelle og uformelle kontakter har vi forsøkt å skape større forståelse for at skolen er tjent med spesielle og fleksible arbeidstidsordninger fordi spørsmålet om arbeidstid ikke bare er et tariffspørsmål, men dreier seg om dyptgående strukturer som påvirker den faglige kvaliteten.

4. Hva vil NLL gjøre videre?

På tariffkonferansen for våre fylkeledere og tillitsvalgte 12.-13. februar var det

stor motstand mot avtalen. Vi vil i møter med KS drøfte både prosessen rundt avtalen og selve innholdet. Vi vil også drøfte med KS hvordan det videre samarbeidet i og omkring skolen skal være, både sentralt og lokalt.

5. Hvilke tanker gjør du deg om hovedoppgjøret?

De fleste forbundene i kommunesektoren behandler ikke tariffkravene før i mars.

KS sier som ventet at rammen ikke må overstige de fire prosentene som er satt av i statsbudsjettet. UHO er den eneste organisasjonen som hittil har sagt noe om kroner og øre. De krever et akutt tillegg på 45.000 kroner mer til førskolelærere, sykepleiere og politi. I Utdanningsforbundet beskrives dette, i følge bladet Kommunal Rapport, som et likelønnstillegg for å rette opp urettferdige forskjeller. Med et slikt utgangspunkt ser det ikke ut til at Norsk Lektorlag kan få drahjelp fra UHO til å bedre lektorenes lønn. Norsk Lektorlag må derfor stadig minne om at i forhold til andre lærergrupper er det lektorene som har tapt mest de siste tiårene.

Vi følger utviklingen dag for dag og oppfordrer medlemmene til å lese Norsk Lektorlags hjemmeside.

Nynorsk i 2004: Bokmål pressar på

Av Svein M. Sirnes

Svein M. Sirnes arbeider ved Hafstad vidaregåande skule i Førde. Han er leiar i Sogn og Fjordane Lektorlag.
Foto: Privat

Ein skal ikkje ha lese mange skilt, plakatar, stilar, private og offentlege brev og dokument i såkalla nynorskområde for å sjå at mange som skriv nynorsk i dag, brukar ei stor mengd bokmålsord, mykje meir enn det den offisielle rettskrivinga opnar for. Dette skapar problem for både målrørsla og norsklærarar.

Ikkje berre ordtilfanget

Påverknaden frå bokmål gjeld ikkje berre ordtilfanget, men også formverk og i noko mindre grad setningsbygning eller syntaks.

- Anbehetsord er tekne inn i varmen, også mange av dei som ikkje er tillatne i dei godkjende ordlistene (som t.d. *begynnelse, forbrytelse, vekkeelse, imøtekommenhet*)
- Mange ser ut til å unngå tradi-

sjonelle nynorskord, som dei oppfattar som gammaldage og framande (døme er *løyndom, omkverve, orskurd*)

- Mange inkjekjønnsord, spesielt dei som endar på *-e*, men også andre, får i aukande grad *-(e)r* i ubunden form fleirtal, etter mønster frå bokmål (*møte - møter, kriterium -- kriterier*)
- Ein del frekvente verb som er linne i nynorsk, blir bøygde som sterke, etter mønster frå bokmål (*treffa, hjelpa, tvinga*)
- Ein del einskildord som ikkje er tillatne i nynorsk, er i full bruk (som adverbet *fortsatt*)
- Somme, særleg byråkratar og politikarar, bryr seg lite om det hevdvunne prinsippet om ein meir verbal seiemåte – og språket deira blir prega av substantivsjuka.

Det finst elevar i vidaregåande skule med nynorsk som hovudmål som ikkje veit kva t.d. *togn, tame* eller *åtgaum* tyder. Mange nyttar (eller burde nytte) fornorskingsordliste, akkurat som bokmåls-elevane. – Lærar, kva heiter *hemmelighet* på nynorsk? spurde ein andreklassing meg nyleg. Dette er ei jente som har budd 18 år i nynorskfylket Sogn og Fjordane, der alle kommunane har nynorsk som offisiell målform.

Kva er feil i elevarbeid?

Kva retningsliner har sentrale skulestyresmakter gitt når det gjeld evaluering av elevarbeid med denne typen normbrott, dvs. bokmålsinnslag i nynorsk?

I det 20 år gamle skrivet "Om ordtilfanget i nynorsk" (F-123-84) heiter det: "Det må (...) ikkje vurderast negativt om elevane nyttar einskildord som ikkje er med i ordlistene, og som ikkje har tradisjonell hevd i nynorsk." Og vidare: "I grunnskolen må ein vere varsom med å gje feil i elevarbeid for ord som høyrer med til det daglege bruksmålet til elevane." (...) "Etter kvart som elevane kjem oppover i klassane og over i den vidaregåande skolen, er det naturleg å setje større krav til allmenn-nynorsk ordval og målføring."

I "Vurderingskriterier i norsk skriftlig" frå 1991 kan ein lesa at elevane ikkje skal få feil dersom påverknaden kjem frå eige talemål. Som døme nemner ein å bøya a-verb som e-verb, i samsvar med dialekten på staden eleven bur. Men dersom avviket ikkje samsvarar med målføret, må dette sjåast på som feil.

Dersom ein godtek normbrott innanfor verbbøyinga, berre dei følgjer dialekten, kva så med andre delar av formverket og ortografien? Mange stader i landet seier folk *møter* og *epler*, ja, mange seier også *huser*. Skal desse formene akseptast? Og kva med dei linne verba vi tidlegare har nemnt (*hjelpa, treffa, tvinga*)? Skal ein godta sterke preteritumsformer som i bokmål (*hjalp, traff, tvang*)?

Dilemmaet

"De som har ansvaret for den nynorske normeringen, befinner seg unektelig i et dilemma," skriv

Finn-Erik Vinje i boka "Språk 2004: En situasjonsrapport", og fortsetter: "Enten kan man stå fanevakt for de Aasenklassiske idealer. Dermed blir nynorsken opphøyd, vakker og verdig – men et elitespråk, uhyre vanskelig å lære. Eller også kan man gjøre som Språkrådet, dvs. åpne portene på gløtt for folkelig talemål og bokmål og alt

hva det fører med seg av dansk og tysk styggedom. Det kan hete *planmessigheit, underbevisstheit, uanstendigheit, ønsk(j)elegheit* – men *hensiktsmessigheit* og *ubestikkelegheit* er visstnok forbudt. *Beherske* er tillatt, men *beher-skelse* neppe. Når man kan skrive *beskyttelse* og *hukommelse* – hvorfor da ikke *anseelse, beklagelse, bestemmelse,*

helbredelse, overraskelse, lammelse, splittelse, tilgivelse, tillatelse, utsettelse? Ingen kan holde orden på slikt. Og hvis folkemålet i bygd og by skal være retningsgivende, hvorfor kan man ikke få skrive f.eks. *selvfølg(j)eleg (-lig)*, som blir brukt på hvert eneste sted der nordmenn møtes?"

Andreas Hompland:

Nynorsknormalen er ikkje mi rettesnor

Andreas Hompland. Foto: Privat

Svein M. Sirnes
lektorbladet@norsklektorlag.no

Somme kallar bokmålspåverka nynorsk for Andreas Hompland-nynorsk, men den kjende journalisten og sosiologen er ikkje samd i at alle orda det er tale om, kjem frå bokmål.

– Når dei blir brukte i vanleg daglegtale i nynorske strok, er det berre rimeleg at dei òg finn vegen inn i skriftspråket. Sjølv kjenner eg ordlistenormalen godt, så eg veit når eg driv med fysj-fysj, men det er altså ikkje den offisielle normalen som er mi rettesnor. Eg trur du ville fått same svar frå mange skjønnlitterære skribentar som Kjartan Fløgstad og Frode Grytten. Og ikkje minst Are Kalvø.

Andreas Hompland synest bokmål i liten grad bestemmer utviklinga av formverket i nynorsk, og når det gjeld syntaksen, meiner han påverknaden har gått den andre vegen dei siste 20-30 åra. – Nynorsken har tapt særorda, mens riksmålet har tapt stivheita, seier han og legg til:

– Tradisjonelle gode nynorskord vil på sikt gå ut av vanleg bruk og enda som litterære og høgstemte relikviar (og ei plage for norsklærarar). For eigen del bruker eg slike ord på lik line med bokmålsparallellane, men i litt ulike saman-

hengar for å laga stilskitte. Lagnaden er liksom mykje tyngre enn skjebnen! Men når det gjeld dei verba det er tale om (som *treffa, tvinga, hjelpa*), så held eg meg faktisk til dei svake formene (i ein slags ubegripeleg pietet), sjølv om det i min sørvestlandske dialekt heiter *traff, hjelp* og *tvang*. Kanskje eg skal slutta med det i Hompland-normalen?

Hompland skjønner elles godt at mange målfolk er uroa over utviklinga. – Meg plagar dette ikkje, for eg er ikkje truande målmann, men personleg nynorsking. På den andre sida har eg stor medkjensle med norsklærarane. Eg forstår at det er ei plage at dei ikkje kan stola på "nynorsk"-skribentar som Are, Frode og meg, men må åtvare elevane mot uskikkelegheitene våre.

Ola I. Breivega med privat framlegg til nynorsknormal:

– Har snautt lese ei feilfri nynorsktekst etter tusenårsskiftet

Ola I. Breivega. Foto: Privat

 Svein M. Sirmes
lektorbladet@norsklektorlag.no

– Korleis det skal gå med nynorsken, er eit spørsmål som har plaga meg meir og meir dei siste åra. Eg må seia at eg ottast det verste, seier Ola I. Breivega. Han har vore leiar av Noregs Mållag og universitetslektor i fransk ved Universitetet i Bergen og er no omsetjar og språkkonsulent.

– Eg trur snautt eg har lese ei feilfri tekst på nynorsk sidan tusenårsskiftet. Jamvel høgt utdana nynorskingar gjer elementære feil utan å ansa det. Andre synest nynorsken er så vanskeleg å handtera i eit bokmålsdominert miljø at dei gjev opp.

Saman med Arvid Langeland frå Voss har han laga eit framlegg til revisjon av rettskrivinga for nynorsk. Dei har gått gjennom valfridomskrattet med motor-

sag og freista å laga ei så heilskapleg norm som råd. Framlegget er sendt til Kultur- og kyrkjedepartementet, som innan neste skuleår skal ta stilling til korleis den offisielle nynorsken skal sjå ut i tiåra som kjem.

– Kvifor har de kome med dette framlegget?

– Hausten 2002 vedtok Stortinget samrøystes å stryka den såkalla samnorskparagrafen i vedtektene for Norsk språkråd. Tilnæringslina er dermed ikkje lenger offisiell språkpolitikk, og Språkrådet er nedlagt. Ivar Aasen meinte at språket skulle ha heilt minimal valfridom i bøyingsformer og ordformer. Valfridom ville gjera språket vanskeleg å læra og dessutan kløyva landsmålet. Når målfolk i dag held fast ved ei mengd med dobbeltformer, seier dei indirekte at den tradisjonelle nynorsken ikkje er ein

god nok samnemnar for målføra. Til saman er det tale om mange hundre ord, og mange av dei er svært vanlege. Når Stortinget endeleg har fjerna samnorskparagrafen, må me nytta dette historiske høvet til å bøta på dei uheldige fylgjene av samnorskpolitikken. Side- eller klammeformsystemet er ein sernorsk raritet som vart utvikla til å smelta bokmål og nynorsk saman til eitt språk. Etter 150 års målstrid lyt me samla oss om ein normal som er så fast at han kan vera eit ryggstø for målføra i ei tid med press frå mange kantar. Me meiner at ein slik stødig normal er ein føresetnad for at nynorsken skal få den prestisjen han treng og fortener.

– Men er de overtydde om at ein strammare og meir konservativ (i tydinga mindre "bokmålisert") nynorsknormal vil hindra bokmålspresset som nynorsken vert utsett for? Trur de verkeleg at det t.d. er mogeleg å gjera infinitiv på –a til eineform?

– Som skriftform er a-infinitiven eit godt val og i samsvar med andre former i målet der a-en syner seg: *å skriva, ein skrivar, skrivande*. Me balanserer elles dette framlegget med å gjera former som *kone* og *kvinne* – altså med e-ending – til eineformer. Dermed får både a-måla og e-måla sitt. Framlegget vårt har klår front mot den språklege provinsialismen som styrer tanke og praksis i Nynorskland. Me vil ikkje ha vestlandsnynorsk, trøndernynorsk eller dølenynorsk. Me vil ha nynorsk, éin og udelande.

Nokre ferske døme frå nynorskfylket Sogn og Fjordane

Åpningstid (kjernetid) er kl. 0830 – 1500.

Når du kontakter oss over telefon, skal du straks få kontakt med ein saks- handsamar som kan hjelpe deg.

(Brosjyre frå Sogn og Fjordane politi- distrikt)

Har du eit arrangement? Då er vi behjelpelig med alt innen catering og dekketøy.

Desserter.

(brosjyre frå Sunnfjord Kafé og Catering, Førde)

Vi vonar på eit rikt og verdfullt nytt arbeidsår og fortsatt godt samarbeid.

(fylkesutdanningsdirektøren i Sogn og Fjordane i brev til dei vidaregåande skulane)

Få proff bilder frå ditt digitalkamera.

Familie og slektsbilder

Gamle bilder

(Reed Foto på heimesida

www.reedfoto.no)

Ur av kjende merker som SEIKO og CANDINO 1/2 pris

(annonse i gratisvisa "Møteplassen", Sogndal, januar 2004)

Coop – litt ditt

Som medlem i Coop er du medeier. Det betyr at du får kjøpeutbytte på alt du handler i Coop sine butikker samt medlemsrabatt på m.a. bensin, mobil- samtalar, kler og reiser. Coop utbeta- ler 1-3 % kjøpeutbytte til medlem- mane sine. Du får meir informasjon om kjøpeutbytte og medlemsfordeler i Coop butikkane.

(annonse i gratisvisa "Møteplassen", Sogndal, januar 2004)

Bustad til sals

hold Ctrl nede for å velge fleire

(tekst på heimesida til avisa "Firda")

Lektor Bjørn Eide i Måløy:

– Elevane skiftar til bokmål straks dei er ute av skulen

Bjørn Eide Foto: Privat

Svein M. Sirmes
lektorbladet@norsklektorlag.no

– I Vågsøy kommune i Sogn og Fjordane merkar vi godt bokmålspå- verknaden, sjølv om vi aldri før har hatt større prosent nynorskelevar i grunnsku- len, og sjølv om lokalavisa har mykje stoff på nynorsk, seier lektor Bjørn Eide ved Måløy vidaregåande skule.

– Vi ser i aukande grad eit blandings- språk i annonsar, skriv og meldingar frå organisasjonar, enkeltpersonar og næringsliv, og mange av elevane vegrar seg for å bruka ein del typiske nynorsk- ord, som dei synest verkar rare og kun- stige. Det er også svært vanleg at dei går

over til bokmål straks dei kjem ut i arbeidslivet eller over på høgre utdan- ning. Det kan henga saman med at nynorsk blir møtt med meir eller mindre openlys motstand i somme krinsar.

– Ser du på ikkje-tillatne bokmålsord og -endingar som feil når du rettar stilar?

– Hos dei flinke og språksterke elevane er eg nøye med å påpeika og retta bok- målspreget. Hos elevar som strevar med språk og rettskriving generelt, er det ofte andre problem som blir viktigare enn alle bokmålsinnsлага.

Fagtorget

UTFORDRING FOR REALFAGENE

Foto: P.T.L.

Sigrid Skogan er 2. nestleder i Norsk Lektorlag

2004 byr på store utfordringer for skolen. Arbeidstidsavtale og tariffoppgjør preger vårhalvåret. Vår nye forhandlingsmotpart KS har dessverre ikke fattet skolens kvalitetsgrunnlag. "Bort med leseplikt" og blåøyd tiltro til "rektors styringsrett" er skremmende retorikk.

Kvalitetsutvalget varslar styrking av realfagene. Ambisiøse målsettinger i senere tids skolereformer har ikke slått til. Svake prestasjoner, spesielt i matematikk, er jevnlig meldinger fra høyskoler og universiteter. Synkende kvalitet i landets realfaglige utdanninger kan ikke nasjonen leve med.

Nåværende studieretninger foreslås erstattet av studieprogrammer. Allmennfaglig studieretning får avløsning av "Studieforberedende program". Det er håp om på en organisering som er langt mer faglig begrunnet enn dagens ofte mislykkede likhetsprinsipp.

I kjølvannet av Stortingsmeldingen følger behov for nye læreplaner – fagplaner? – for de nye kursene. Svært viktig arbeid som krever dyktige fagfolk! Utdanningsminister Kristin Clemet understreker viktigheten av gode basiskunnskaper som sentralt utgangspunkt for fagplanarbeidet.

Parallelt med krav om bedre basiskunnskaper har vi at en rekke utviklingstrekk i dagens skole som er tvilsomme virkemidler for å nå dette målet:

- Bonus- og demonstrasjonsskoler legger beslag på betydelig oppmerksomhet og store midler. Organisatoriske endringer med teamarbeid profileres, svekkede fagseksjoner er resultatet. Vi avventer en kritisk vurdering av disse skolenes betydning.

- Skoleledere gir realfag dårlige vilkår og for lite oppmerksomhet, det gjelder både rektorer og ledere på fylkesplan. I den brede videregående skolen er fokus rettet mot elevbedrifter og kunstneriske studieretninger, her kommer de store avisoppslagene! Skolen knyttes opp mot lokalt næringsliv, i verste fall gir det en tussmørketilværelse for teoretiske fag.

- Rektorer er utsatt for et betydelig endringspress: Bort fra fagtimer over mot veiledning. Modeller i stort antall prøves ut og evalueres forhåpentligvis grundig. Latterlig blir det når lærere forteller at de flyr huset rundt for å veilede en og en elev om et tema som kunne vært behandlet langt mer rasjonelt i samlet gruppe.

Modige motstrøms-pedagoger advarer mot økt veiledning, de understreker den fordel elevene har av å delta i faglig sammenheng der det føres et fagspråk.

I Aftenposten kastet journalist Kathrine Aspaas 8. februar d.a. inn følgende forslag til fornying av norsk skole: Realfagene er utdatt, de er dagens latin. Erstatt fysikk, kjemi og matematikk med tverrfaglig teknologi, prosentregning er nok som basiskunnskap! Geometri og tredjegradslikninger er for spesielt interesserte. Lettvint og kjapp løsning!

Svarene lot ikke vente på seg: Professorene Svein Sjøberg og Tyge Greibrokk svarte på betimelig måte.

Den brede og tungroddede videregående skolen vi har i dag, gjør utfordringene store hva gjelder bedring av kvaliteten for realfag. Neglisjering av ansvar fra skoleledelse svekker håpet om at offentlig skole klarer oppgaven. Næringslivet er allerede aktivt i private løsninger, og vil ta økt ansvar hvis de finner det påkrevet. Blir det løsningen, er det en fallitterklæring for den offentlige skolen

Læringscenteret er snart historie. Et nytt Utdanningsdirektorat blir virkelighet medio 2004. I oppbyggingen av direktoratet bidrar Norsk Lektorlag, ut fra erfaring, med følgende gode råd:

- Forespør faglige referansegrupper i skolen ved alle påtenkte endringer

- La fokus på formidling av basiskunnskaper være krav for status som bonus- eller demonstrasjonsskole

- Ansett fagkonsulenter som har god kontakt med skolen, gjerne på åremål.

Resultat etter 2004 må være styrkede realfag!

Sigrid Skogan

Fra Senterstyret

Ettergivenhet som overlevingsstrategi i norsk skole:

Hva kan vi forvente av skolepo administrativ ledelse ved skole

Av cand. polit. Anne Stuvøy

Anne Stuvøy. Foto: Privat

Det at elevene i norsk skole kan ha lav motivasjon kombinert med høy trivsel på skolen, danner et utdanningspolitisk problem, sier Erling Lars Dale i et dokument fra Læringscenteret 2003. Ettergivenhet er en strategi for å overleve det daglige presset fra elever som ikke er motivert for å yte noe faglig. Som konsekvens av undersøkelser i skolen kommer det nå flere tester som viser faktiske kvaliteter. Med en mer systematisk nasjonal vurdering av skolen flyttes søkelyset i noen grad bort fra elevene som ansvarlige for prestasjonene og over på skolen, noe som i realiteten vil si lærerne. Dette er et resultat av den elevsentrerte skolen og rettighetstenkning. Skolen må dokumentere at elevene har fått den undervisning de har krav på, hevder Oftedal

Telhaug. Hvilke muligheter har lærerne i denne situasjonen, hva kan vi forvente av politikerne og ledelsen ved den enkelte skole.

Skolens kultur i går og i dag.

For lærerne er skole en dannelsesinstitusjon som har sine tradisjoner. Det å skule lære har vært hovedmotivet for å gå der. Dette var skolens kultur og det som institusjonaliserte skolen som organisasjon. Skolens mål var å utvikle energi til å overvinne egen motstand. Da utdanningsminister Hernes dominerte utdanningsdebatten, hadde han en klar kritikk av elevenes arbeidsinnsats og mente at skolen skulle trene elevene til bedre utholdenhet.

I dag har vi fått undersøkelser i skolen som bekrefter at en i Norge ikke har lyktes med å utvikle slike ferdigheter. Mange bryr seg ikke om skolens tradisjonelle krav fordi velferdssamfunnet har gitt alle muligheter og rettigheter som tidligere var utenkelige.

Det påvirker læringsmiljøet og prestasjonene i skolen. Elevene, og lærerne til dels, speiler og den generelle samfunnsutviklingen som blir reflektert gjennom mediene, mer materialistisk innstilte, opp-tatt av individuelle

løsninger og selvdyrking. Markedet har sosialisert oss: forbruk gir rask behovs-

tilfredsstillelse og utvikler en mentalitet om å oppnå rask belønning uten innsats. Det er mye enklere for elever å trekke seg tilbake, det gjør hverdagen mer behagelig at en ikke stiller faglige krav til seg selv og til prestasjoner. Å vise ettergivenhet er en måte å overleve i hverdagen på for lærerne. Hvordan kan slike forhold få utvikle seg? Lever lærerne og politikerne i hver sin verden?

Politikerne har bestemt at alle skal inn i skolen. Noen elever er der til oppbevaring fordi alternativet er arbeidsløshet, og da har lærerne fått en annen elevmasse som rekrutteres fra en annen kultur enn dem som av egen fri vilje har søkt seg til skolen. Det er ikke sant som det sies at alle trenger så mye utdanning. Det gjelder bare de få som skal inn i spesielle funksjoner. Fortsatt er det slik at til de fleste oppgaver kreves det praktiske løsninger, men ikke nødvendigvis teoretiske viten. Praktisk liv og kunnskap kan en lære gjennom praksis i et arbeidsmiljø som har sine profesjonsstandarder. Forutsetningen er imidlertid at skolen og

foreldrene har fått dem innenfor sivilisasjonens bymur. En del av de elevene som går i videregående i dag, har ikke bestått minstekrav i ungdomsskolen fordi de har fått spesielt

tilrettelagte tilbud. Noen vil nok alltid ha en eller annen form for funksjons-

Fortsatt er det slik at til de fleste oppgaver kreves det praktiske løsninger, men ikke nødvendigvis teoretiske viten

Politikerne og pedagogisk en?

hemming som krever sitt av tilpasning til den enkeltes forutsetninger.

Den viktigste oppgaven skolen har for politikerne, er å demme opp for arbeidsløshet. Politiske analyser i ettertid vil nok vise at regjeringens mål med utvidet skoleplikt er å hindre arbeidsløshet, og det oppnår en ved å skape bredde i rekruttering. Det tjener fellesskapet, men det har konsekvenser for det skolefaglige nivået.

Planer, politikernes styringsinstrumenter

For å redusere selvsentring og mangel på fellesskap i samfunnet skapte Hernes den generelle del av læreplanen. Individualiseringen i de vestlige samfunn er helt unik i forhold til det vi finner i andre kulturer der tradisjoner fremdeles er viktige. Hva gjør det med vår vestlige kultur på sikt? I den generelle del av læreplanen er Hernes opptatt av felles mål, samarbeidende mennesker, men og mulighetene til den enkelte. Planene skal realisere både fellesskap og muligheter for den enkelte.

Læreplanene i dag er opptatt av både - og, dvs. at fag er viktig, men det er den helhetlige kompetansen som skal vurderes, og sistnevnte er en stor utfordring. Det er umulig å måle helheter. Vi må kunne få planer som er så tydelige at de kan oversettes til praktisk opplæring slik

at det er mulig å planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning. Vi må få vite om hvilke læringserfaringer som fører til måloppnåelse, som kan dokumentere resultater og hvilke vilkår som må være til stede for å utvikle resultater.

Næringslivet og skolen liker å bruke metaforer fra idretten for å skape bilder som motiverer til innsats, men der er det helt andre forutsetninger enn det vi har i skolen. Idretten har ungdommen valgt selv, og de synes på en annen måte der enn i skolehverdagen. Skolen er å regne for obligatorisk, og elever har helt andre holdninger til det som er frivillig.

Eleven skal ha en individrelatert vurdering, og det må knyttes opp mot oppnådd kompetanse.

Politikerne må derfor komme fram med planer med tydelige mål og si tydelig fra hva som skal vurderes.

Gjennom vurderingsveiledninger må de med eksempler vise hva som kjenner seg ut som faglig kvalitet og angi skalering for hva ulike prestasjoner står for. Utdanningsmål må knyttes til individets forandring og forbedre relasjonen mellom utdanningsmål og vurderingsformer.

Politikk består i få befolkningen til å tro på politikernes forklaringer. Utdanning uten klare hensikter er ikke interessant,

og læreplaner som har tvetydig mål gjør hverdagen problematisk og lite motivende. Da er utdanningspolitikken et politisk problem for dem som har den nådeløse oppgave å realisere politiske ideer i virkelighetens verden.

Politikk betyr styremåte, og et utdanningspolitisk problem vi si at det er politikernes beslutninger som er et problem for skolen, lærere, elever og administrasjon. I skolen bidrar de politiske beslutningene til lav motivasjon hos elevene. Det som da kreves, er at en må styre utdanningspolitikken på en annen måte enn det en har gjort hittil, for å se om det kan påvirke elevenes arbeidsvaner.

Ettergivenhetskultur.

Som lærere har vi fagkunnskap, men i skolehverdagen har vi ikke rom for faglige møteplasser der vi snakker om pedagogisk praksis, hensiktsmessige metoder overfor ulike emner og elever og hvordan vi vurderer elevarbeid og -adferd. Stort sett sitter den enkelte lærer og planlegger sin undervisning, går ut og inn av klasserommet med sine opplegg, og gir tilbake sine egne prøver. Det er ingen kultur i norsk skole for solidarisk kollegalitet, der vi som lærere møtes og enes om et felles opplegg, arrangerer felles prøver og sammenligner elevsvar slik at vi stiller med en felles kultur som vi signaliserer til elevene. Derfor kan det lett bli en løsning for lærerne å vise ettergivenhet i møtet med demotiverte elever.

Plattform og team er det som i dag skal danne grunnlag for å utvikle skolen, men det tar ikke utgangspunkt i et faglig kulturelt fellesskap, men i tverrfaglighet. Hvor blir det tid og rom til å faglærernes for- og etterarbeid der en kan utvikle en felles faglig standard for våre fag? Hvor er den tidligere hovedlærerfunksjonen?

Utdanning med pedagogisk profesjonalitet

Det er underlig at administrasjonen ikke bryr seg om pedagogisk ledelse og ikke gjør skolen til en lærende organisasjon. Det er i faglige fellesskap en føler identitet og trygghet, og dette er en vesentlig forutsetning for kreativitet og kvalitet. At dette mangler i dag, er et problem som administrasjonen må ta innover seg. Vi lærere må kunne forvente at møter i skoledagen skal være nyttige for det vi gjør i klasserommet, at de i større grad skal handle om undervisningspraksis, retteholdning, elevadferd, slik at vi slipper å løse slike problemer i ensomhet. Det er lite intellektuelt utviklende, og gir liten tilfredsstillelse, bare å gå ut og inn av klasserommet for å gjennomføre en jobb. Det er i relasjon til andre at en skapes som menneske og utvikler seg. Det er også rimelig at ledelsen har innsyn i hva som skjer i klasserommet, og hvordan er det mulig uten at det planlegges og etableres faglige fellesskap for lærerne?

Dessuten, når tester kommer, og når lønnsporten skal fordeles, blir vi lærere vurdert ut fra resultater. Elevenes holdninger er forutbestemt gjennom oppdragelse, men at administrasjonen viser likegyldighet, er kanskje rimelig ut fra det vi vet om reformpedagoger og de som har styrt utviklingen av norsk skole. Tidligere kontorsjef ved Statens lærerkurs forteller at disse "progressive stjerner" med Hernes, Giske og Clemet på toppen, raskt forsvinner ut av praktisk skolearbeid og inn i skolebyråkratiet, mens den trauste lærer opptatt av fag har liten mulighet til slike stillinger. Denne pedagogikken har dreid seg om å viske ut faggrensene, prosjekt- og emneunder-

visning, elevautonomi, undervisning uten lekser. Etterutdanning har ikke handlet om å dyktiggjøre lærere i sin undervisning, men om å innføre stadig nye reformer, uten at en har vært opptatt av resultater. Statens lærerkurs gjennomførte tidligere nyttige fagkurs, sett fra lærerens synsvinkel, men dette er nå lagt ned. Når de skolefaglige resultatene nå viser seg i norsk skole, kan det kanskje være grunn til å spørre hva reformpedagogene og ledelsen har bidratt med til skolefaglig utvikling. Resultatene forteller sitt.

Der det ikke er kultur for faglighet, er det ledelsens oppgave å utvikle det. En kan ikke forventet at den enkelte lærer skal utvikle en profesjonalitet uten at der er noen en arena som virker stimulerende, at en har tid og rom for faglig utvikling. Hva skal en ellers bruke ledelsen til? Med dagens omorganisering til team der tidligere administrasjonsoppgaver nå overføres til teamet, slik som vikarer, timeplanlegging, etterutdanning, skulle en tro at ledelsen ble overflødig? Vi lærere

Det er i faglige fellesskap en føler identitet og trygghet, og dette er en vesentlig forutsetning for kreativitet og kvalitet.

er vant til å gjennomføre vår undervisning uten at ledelsen er til stede, og det er jo et signal om noe. Burde ikke ledelsens lønninger overføres til lærerne, det er de som fronter skolen til daglige og leverer den tjeneste som definerer den som skole. Eventuelt burde ikke ledelsen kontrolleres slik at de driver ledelse med pedagogisk profesjonalitet? Ved siste lønnsoppgjøret fikk ledelsen ved skolene i Telemark 30 % av lønnsporten, og hvor mange utgjør de sammenliknet med lærerkorpset? Ledelse ved skolen må gi lærerne faglige arenaer. Det vil bidra til utviklingsmuligheter og kollektive standarder i utdanningssystemet.

Ett eksempel fra kroppsøving: Enkelte mennesker er i dag så dårlig form at de ikke evner å gjennomføre arbeidsdagen. Det er også slik at de som i undersøkelser klassifiseres innenfor kategorien svak, har ønske om å bedre sin standard,

men de makter ikke å gjøre noen med det. Ved at en gjennom skolen stiller krav om en viss minstandard som elevene skal strekke seg mot, vil de få forståelsen av at en viss anstrengelse er nødvendig for å kunne fungere tilfredsstillende. Da kan skolen bli hjelp til selvhjelp, og det er en av skolens oppgaver. Med slike krav vil elevene kunne vurderes ut fra en nasjonal standard: Hvilke faktiske fysiske krav stiller vi for at elevene skal vurderes som middels bra, og hvordan er det legitimt å teste det? Det gjøres ikke i dag, og innenfor for eksempel leseferdighet snakker man om funksjonelle analfabeter. En viss fysisk standard er faktisk like avgjørende for å kunne fungere i arbeidslivet.

I dag er det stort sett den privatpraktiserende lærer og læreplanveiledninger som bestemmer at tester er uheldig for motivasjonen. Ved Asker videregående skal derimot gjennomgår elevene samme aktiviteter og har felles tester og prøver for parallelle klasser innenfor kroppsøvingfaget. På den måten opplever elevene at skolen står for felles holdninger, og at de er underlagt like kriterier. Skolen blir en institusjon fordi den har felles kulturell praksis, og dette er viktig for å forebygge ettergivenhet.

Litteratur. Dale, Erling Lars: Nytt læreplanverk for grunnopplæring. Mål, realisering og vurdering. Læringscenteret 2003.

Dale, Erling Lars: Utdanning med pedagogisk profesjonalitet.

Oftedal Telhaug/Aasen: Både –og. 90-tallets utdanningsreformer i historisk perspektiv.

Anne Stuvøy arbeider ved Klosterskogen videregående skole i Skien.

Odd Gaare:

Besøk i den svenske skolen 2003.

Odd Gaare. Foto: Jon Jonassen. Fotografen er elev ved Fauske videregående skole.

om totalt 16 programmer eller studieretninger, men etter en ny reform som er på trappene, vil antall programmer reduseres til åtte. Parkskolan er en stor gymnasieskole etter norske forhold, med nærmere 1100 elever fordelt på tolv programmer. I administrasjonen er det fem rektorer under ledelse av rektor Åke Collin, og sju kontorfunksjonærer, mens det er 115 lærere som ivaretar fag- og undervisningsoppgavene. Det øvrige personalet, ca. 40 i tallet, utgjøres av bibliotekarer, assistenter, rådgivere, kuratorer, teknisk personale, kjøkkenpersonale o. a. Park-

Den svenske skolen er blitt kraftig desentralisert de seneste tiårene, der staten ved Riksdagen og regjeringen legger rammene og premissene i lover, forskrifter, læreplaner og forordninger om arbeids- og skoleårets lengde. Skolene eies og drives av kommunene, som lager egne planer og prioriteringer innenfor det statlige rammeverket. Læreplanene er lite detaljerte, og i ytterste konsekvens kan den enkelte

lærer og klasse selv bestemme hva de vil lære innenfor en fagramme. Den svenske benevnelsen "gymnasieskola" rommer både fagene fra den gamle gymnas-tradisjonen og den yrkesrettede fagtradisjonen, slik at en svensk gymnasieskole som Parkskolan tilsvarer de norske, kombinerte videregående skolene, som Fauske videregående skole er en variant av.

Den svenske gymnasieskolan gir tilbud

skolan ligger vakkert og sørvendt til oppe i en ås, over et velholdt parkanlegg, med utsikt over byen og havnen.

Örnsköldsvik ble grunnlagt i 1842, og bærer navnet til sin grunnlegger, landshøvding Per Abraham Örnsköld. Byen ble grunnlagt for å styrke handelen i området mellom Umeå og Härnösand, og industriell bearbeidelse og handel med grunnlag i skogressursene er en viktig næringsgren, sammen med detalj-

handel, privat og offentlig serviceytelse og utdanning. I tillegg til Parkskolan er det en annen gymnasieskole i byen, Nolanskolan, og begge disse skolene har utmerket seg med henholdsvis en 25. og en 18. plass i en nasjonal rangering i 2001 av svenske gymnasieskolers evne til å bidra til elevenes kunnskapsutvikling. Undersøkelsen dekket 382 gymnasieskoler, og ble utført av en ekspertgruppe i studier av offentlig økonomi.

I Örnsköldsvik finnes det også avdelinger av Mitthögskolan og Umeå Universitet, noe som styrker byens utdanningsprofil. Satsningen på kunnskap reflekteres også i det at ett av Sveriges nyeste og flotteste biblioteker finnes i det arkitektoniske særpregede bygget "Arken" som leder fra byen og ned til havnen. Det finnes også en folkehøgskole, Hampnäs, og et idrettsgymnas med landslinje i blant annet ishockey. Det svenske storlaget MoDo er Örnsköldsviks lag, og herfra har man eksportert stjerner til den nordamerikanske National Hockey League (NHL), hvorav en av de virkelig store er Peter Forsberg. Han har for øvrig reinvestert noen av sine hockeymillioner i hjembyen, i Veckefjärdens Golf ved innkjørseilen til Örnsköldsvik fra sør.

I likhet med Fauske har Örnsköldsvik opplevd stagnasjon de siste tiårene, og mange unge har flyttet ut uten å komme tilbake eller erstattes av andre unge i etableringsfasen. Kommunen har utarbeidet et eget program for å motvirke denne trenden, "Vision 2008", med hovedvekt på de unges vilkår, sysselsetting og næringsutvikling, et godt livsmiljø, utdanning for fremtiden, og på å utvikle opplevelser for såvel fastboende som turister. Et særdeles viktig tilskudd til "Vision 2008" er byggingen av Botniabanen, en helt ny jernbanestrekning som skal binde sammen byene og landdistriktene mellom Umeå og Sundsvall. Det er også iverksatt forhåpningsfulle og løfterike forskningsprosjekt på utnyttelse av de rike skogressursene i kommunens innland til

alternativt og miljøvennlig drivstoff (etanol) til biler og busser.

SVERIGES LÄRSTILSCENTER OG LERNIA I ÖRNSKÖLDSVIK

Etter ankomst Hampnäs Folkhögskole, som var mitt losji, hadde jeg samtaler med lærerne Lena Boström og Bia Nordin om betydningen av bevissthet om innlæringsstiler. Møtet ble holdt i det statlige voksenopplæringsentret Lernias lokaler i Örnsköldsvik sentrum, og både Lernias lokaler, materiell og læringsprogrammer er forsøkt utviklet i forening med teorien om individuelle læringsstiler. Boström er sentral i det som heter Sveriges Lärstilscenter i Örnsköldsvik, og som er pedagogisk orientert mot å kartlegge og stimulere de ulike læringsstilene elevene kan ha preferanser for. Dette er en teori og en pedagogisk idé som kommer fra USA, som er sterkt individorientert, og dermed også egnet i en pedagogisk tenkning som innbefatter individuelle læringsveier og faglig og pedagogisk differensiering.

Forenklet kan vi si at elevene har ulike preferanser for informasjon og bearbeidelse av informasjon; noen er auditive, noen er visuelle, andre er kinestetiske, mens atter andre er taktile i sine læringspreferanser. Ingen har vel bare den ene eller den andre preferansen, men det er snakk om dominans av én preferanse fremfor andre. Med lærerens og elevens kunnskap om elevens læringsstilpreferanser kan læringen skje mer effektivt og metodisk målrettet. Imidlertid må metodikkens mangfold ikke reduseres til monotone repetisjoner, og man må ha miljøets utforming i lys, farger, interiør og arkitektur langt fremme i bevisstheten når man skal skape gode arenaer for læring.

RODENGYMNASIET I NORRTÄLJE

Etter møtet med Lena Boström og Bia Nordin, som begge arbeider til daglig ved Parkskolan, reiste jeg til Norrtälje for der å besøke Rodengymnasiet og bli kjent med Skola 2000-modellen i praksis. På begynnelsen av 1990-tallet måtte Rodengymnasiet gjennomgå ombygging og utvidelse for å gi plass til flere enn de 800 elevene som skolen da var dimensjonert for. I den forbindelsen var det krefter som ville legge om skolens organisasjonsstruktur og pedagogiske idé etter en visjon om hva fremtidens skole måtte fange inn av impulser fra tiden og verden omkring. Norrtälje kommune engasjerte Ingemar Mattson, som hadde utviklet de nye Skola 2000-prinsippene, som konsulent for nyvinningen.

Disse prinsippene er ganske enkelt gjengitt at organisasjonshierarkiet flates ut til sektorer med totalansvar for elevene, slik at elevene inngår i helhetlige og integrerende arbeidslag med kort avstand mellom administrasjon, lærere og elever, for at elevene derved kan ha reell innflytelse og medvirkning i planleggingen av sin egen læring. For å få full utnyttelse av disse prinsippene måtte arkitekten utforme skolens lokaler fleksibelt, slik at lokalene kunne imøtekomme de nye arbeids- og organisasjonsformenes behov. Endringsprosessen ble iverksatt fra 1993 av, og man valgte å begynne med endringer av organisasjonsstrukturen før bygget var ferdig ombygd og tilpasset Skola 2000-prinsippene.

Endringene i organisasjonsstrukturen ved Rodengymnasiet korresponderte med den nye pedagogiske plattformen for skolen, og i denne ble det nedfelt noen basale forutsetninger: Studiemiljøet skulle samles omkring eleven, elevens lærere skulle samles fysisk omkring eleven, disse lærerne skulle ta ansvar for hele studiesituasjonen som eleven står i, eleven måtte gis reelle muligheter til å påvirke sin egen

man må ha miljøets utforming i lys, farger, interiør og arkitektur langt fremme i bevisstheten når man skal skape gode arenaer for læring.

eleven måtte gis reelle muligheter til å påvirke sin egen læringsprosess, og derav måtte han eller hun kunne vise selvstendighet i sitt arbeid.

læringsprosess, og derav måtte han eller hun kunne vise selvstendighet i sitt arbeid. Her var derfor lærerne tiltenkt mer sentrale roller som personlige mentorer og faglig støtteapparat enn som generelle formidlere av fagstoff. Både elever og lærere skulle ha tilgang på arbeidsplasser som innbefatter læringsrelevante teknologi og kommunikasjonsverktøy.

De organisatoriske endringene som fulgte av disse pedagogiske premissene, gav integrerte arbeidslag av elever og lærere i avgrensede områder i egne fløy-er av skolebygget. Lærerne har egne arbeidsrom, og hvert arbeidslag har et lærerteam av 6-8 lærere med ulike fagbakgrunn. Den samlede fagbakgrunnen til lærerteamet korresponderer da med de fagene som inngår i det programmet eller studieretningen som gis i denne fløyen. Det kan være mellom 80 og 100 elever som følger det aktuelle programmet, og i praksis har Rodengymnasiet fått flere små, desentraliserte skoler og organisasjoner innenfor storskolens rammer. Her kombinerer man et helhetssyn på elevens læring med nærhetsprinsippet; studiene og organisasjonen er basert på nærhet til elevene og oppfølging av ham eller henne underveis. I så måte er det naturlig at hver elev har sin egen mentor eller ansvarslærer.

Denne radikale omleggingen fra en hierarkisk organisasjon som var bygd opp omkring tradisjonelle autoriteter, fikk også konsekvenser for administrasjonen, og da for rektorposisjonen spesielt. Pyramiden ble omformet til hjulets nav-eike-struktur, der det ble opprettet en ren administrativ sjefsstilling midt i navet, omgitt av kontorfunksjonærer, data-systemansvarlige, bibliotekarere, kuratorer, teknisk personale, kjøkkenpersonale o. a. Ut fra navet løper eikene til fire sektorer som i teorien er autonome og har hver sin rektor. Disse sektorene rommer arbeidslagene som betjener de enkelte programmene, lokalisert til sine respektive fløyer.

Opprinnelig skulle hver rektor ha sitt kontor i fellesskap med arbeidslagene

innenfor sine sektorer, men bare én av de nye rektorene ved Rodengymnasiet ville dette. De tre andre sitter derfor heller i kontorfellesskap med administrasjonssjefen. Den enkelte rektoren har personansvar og overordnet budsjettansvar for sektorene, men de enkelte arbeidslagene har egne budsjett, administrasjonsansvar for sin egen enhet, og ansvaret for undervisningen og elevene på det aktuelle programmet. Hvert arbeidslag har således et fellesansvar for sitt program, og det hører med til historien at lærerteamene ved Rodengymnasiet har bestemt å ikke velge en person med overordnet ansvar i teamet. Dette fordi andres erfaringer med egne teamledere viste at disse endte opp som ærendsgutter eller -jenter for resten av teamet, som selv lente seg behagelig tilbake i sine stoler.

Slike radikale omlegginger skjer ikke uten friksjon, og det var mye støy og uro på Rodengymnasiet på 1990-tallet. Det stod to lærergrupperinger mot hverandre, flere lærere valgte å slutte, likeledes den tidligere rektoren, og de fire nye rektorene ble alle rekruttert utenfra. I ettertid er det likevel få av dem som i utgangspunktet var imot endringene, som vil gå tilbake til den opprinnelige skolemodellen. Selv om noen nye problemer ble skapt av omleggingen, opplevde man at mange forhold som tidligere ble oppfattet som negative, faktisk forsvant med omleggingen. Den nye

Opprinnelig skulle hver rektor ha sitt kontor i fellesskap med arbeidslagene innenfor sine sektorer, men bare én av de nye rektorene ved Rodengymnasiet ville dette.

organiseringen har gitt bedre oversikt over elevmassen, og større trygghet for såvel lærere som elever. Tidligere var skolens territorium inndelt i en tydelig lærerdel og en elevdel som det ikke var nevneverdig kontakt mellom, og på angitte klokkeslett vandret lærere og elever hver til sitt territorium. I arbeidslagene kan man unngå

dette, og få en sterkere sammenheng i arbeidsdagen.

Tidligere var skolens territorium inndelt i en tydelig lærerdel og en elevdel som det ikke var nevneverdig kontakt mellom

For den enkelte læreren er det blitt lettere å samarbeide med andre lærere, og alle har fått større rom for å gjøre pedagogiske forsøk og utføre tverrfaglige prosjekter. Det er også blitt langt enklere å dekke opp med vikarer i forbindelse med uventet lærerfravær, og

såvel lærere som elever i det enkelte arbeidslaget har fått større innflytelse over sin egen arbeids- og læringssituasjon. Den generelle trenden med svekket lærerautoritet oppleves ikke som noe problem, i og med at forventningene om lærerens tradisjonelle monopol på autoritetsposisjonen i skolen er fjernet innenfor Skola 2000-modellen. Samtidig er det blitt lettere å takle disiplin- og ordensproblemer, i og med at hver og én lærer ikke står alene i sin yrkesutøvelse, og at han eller hun arbeider i et oversiktlig miljø.

De siste årene har Rodengymnasiet opplevd en strøm av henvendelser og besøkende fra andre skoler i Norden, og da ikke minst fra Norge, som vil se og lære av Rodengymnasiets erfaringer med Skola 2000-prinsippene. Mitt møte med denne skolen skjedde under en grundig imøtekommenhet fra lærer og fagforeningsmann Kenneth Gustavsson, samt Bengt Olof Westin fra den kommunale Barn- og skoleforvaltningen. De var begge sentrale i omleggingsprosessen på 1990-tallet, hvor lærernes fagforeninger spilte en nøkkelrolle i gjennomføringen. Selv om prosessen var meget krevende, fysisk som psykisk, var det av umåtelig verdi å ha en visjon og en klar pedagogisk idé å forholde seg til - det å stimulere og ta vare på den enkelte eleven og hans eller hennes læringssituasjon på en måte som samsvarer med elevenes, hjemmenes og samfunnets forventninger ut fra deres forestillinger om samtid og fremtid.

Denne individualiseringen av læringen og denne dreiningen av oppmerksomheten og ressursbruken fra lærerens undervisning til elevens læring, samsvarer selvsagt med visjonen til tidligere nevnt-

te Lena Boström ved Sveriges Lärstilscenter i Örnsköldsvik. Også ved Rodengymnasiet har denne ideen om stimulans av elevenes læringsstilpreferanser vunnet innpass, gjennom lærer Johan Cedergrans virke, om enn ikke i samme omfang som ved Parkskolan i Örnsköldsvik.

Etter returen fra Norrtälje til Örnsköldsvik fikk jeg omvisning av min kollega Héléne Strømmer i Parkskolans bygg, med vekt på

Samhällsprogrammet, som er en allmennfaglig studieretning med vekt på samfunnsfagene. Dagen etter var jeg i møte med rektor Åke Collin, lektor i svensk og historie Lars Sundman, bibliotekar Jenny Johansen, som også deltok på reisen til Fauske videregående skole tidligere i år, og dessuten representant for Foreningen Norden og tidligere rektor Gösta Gustafsson. Vi hadde lange og givende samtaler om nordisk samarbeid, svensk og norsk kultur, språk og historie, og selvsagt om svensk skole.

TANKER OM NORDISKE NETTVERK

Når jeg nå har reist i Finland og Sverige i tre år, kjenner jeg etter hvert en god del skolefolk som er blitt en del av mitt faglige nettverk. Det er imidlertid ikke alltid slik at vi er like bevisste hvilke nettverk vi står i, og tilfeldighetene hører også med i dette bildet. Et lite eksempel: Åke Collin ved Parkskolan er rektor for Héléne Strømmer, Lars Sundman, Lena Boström og Bia Nordin. Jeg har holdt kontakt med Strømmer om NORD-PLUS-Juniorutvekslinger, med Strømmer og Sundman om nordisk språk og litteratur, med Boström og Nordin om læringsstiler. Boström har for øvrig vært gjest i rektorkollegiet i Nordland fylkeskommune, har hatt samtaler med rektor Leif Magne Eggestad ved Fauske videregående skole, og hun har en læringsstilkollega ved Rodengymnasiet i Norrtälje som heter Johan Cedergren.

han har en usedvanlig velholdt, funksjonell og godt organisert skole.

de hadde ikke møtt hverandre på flere tiår, men jeg møtte dem begge det samme døgnet med sytti mils mellomrom.

En god kollega av Cedergren ved samme gymnasium er altså Kenneth Gustavsson, som er min kontaktperson innenfor Skola 2000-prosjektet, gift med Gunilla Lindqvist, som var hyggelig selskap for min kone under mine møter, og som jeg hadde givende samtaler om norsk og svensk litteratur med.

Gustavsson har bakgrunn i fagforeningen, var sentral i omorganiseringen av Rodengymnasiet i sin tid, og han kjenner selvsagt Ingemar Mattson, som igjen har vært foredragsholder i Nordland med vår rektor som tilhører. Rektor Åke Collin skal på sin side komme på besøk til Fauske og sin rektorkollega Eggestad her, men Collin kjenner imidlertid ikke Mattson og heller ikke Gustavsson. Collin har imidlertid skrevet forordet til Boströms bok om læringsstiler, den som Cedergren bruker for å overbevise Gustavsson og hans kolleger ved Rodengymnasiet, og dessuten har Collin en tidligere rektorkollega, Gösta Gustafsson, som sitter sentralt i Foreningen Norden-systemet, hvorfra vi får noen kroner til utveksling år om annet.

Dessuten har Collin ledet arbeidet med en bygnings- og organisasjonsmessig omorganisering som har ført til nesten samme modell som Rodengymnasiet (som er bygd på Skola 2000-prinsippene), men uten å legge vekt på at det er dét han har gjort. Det betyr fint lite, for han har en usedvanlig velholdt, funksjonell og godt organisert skole, og han gleder seg til å bli nærmere innviet i Fauske videregående skoles utviklingsplaner av vår rektor. Det som er spennende med slike nettverk, er hvordan

de kan utvikles og utvides - vi har jo to gymnasier i Sør-Finland også, hvor rektor Joakim Lagerbohm ved Karis-Billnäs gymnasium, som besøkte oss i 1996, var forgjengeren til rektor Veronica Sandström ved Virkby gymna-

sium, som vi besøkte i 2001 og 2002.

Under fjorårets returreise med nattoget fra Helsingfors kom jeg i prat med en velkledd, middelaldrende mann mens vi ventet på at vognen med bilene våre skulle kobles fra på jernbanestasjonen i Uleåborg. Jeg innledet på engelsk for sikkerhets skyld, spurte where he is going, og han skulle på fisketur inn i villmarken, i Kuusamo øst mot russegrensen. Jeg fortalte ham hvor vi hadde vært, om Virkby gymnasium, og da brøt han meg av, på svensk - han hadde selv gått på det som den gangen, på 1950-tallet, var Virkby samskole, og det var en pike der da, Veronica? Ja, det var det. Hun het Veronica Sandström og han var Leif Aptér og de hadde ikke møtt hverandre på flere tiår, men jeg møtte dem begge det samme døgnet med sytti mils mellomrom.

Virkby gymnasium og Karis-Billnäs gymnasium i Finland er svenskspråklige, med sine bånd til Sverige herav, og i alle fall har alle disse gymnasene til felles at de har hatt utvekslingskontakt med Fauske videregående skole. Og i begynnelsen av september i år deltok en stor delegasjon fra skolene i Vasa på et seminar i Nordland med den finske skolens suksess i PISA-systemet som tema. Seminaret ble avholdt på Fauske hotell.

Odd Gaare er født 1962. Lektor ved Fauske videregående skole. Stipend fra Norsk Faglitterær Forfatter- og oversetterforening (NFF). Adresse: Sjøheiveien 17, NO-8200 Fauske, Norge. Telefon +47 91 81 34 30. E-post: odd.gaare@fauske.vgs.no

Oppholdet ved Parkskolan med ekskursjon til Stockholm

Av Ingrid Pettersen, avgangselev ved Fauske videregående skole

Parkskolan er ett av to gymnasier i Örnsköldsvik og ligger på en høyde litt utenfor sentrum. På skolen går det ca. 1100 skoleelever, og som antallet tilsier har skolen et rikt studieretningstilbud: bygg, el, energi, mekaniske fag, frisør, hotell og restau-

rant, industri-tre, industri-produksjon, IV (individuell opplæring), media, naturvitenskap, samfunnsvitenskap og tekniske fag.

Det første som møtte meg i korridorene på Parkskolan, var fjernsynsapparater som ønsket Rolf Erling Angelsson og

Ingrid Petersson velkommen. Selv om navnene var noe feilskrevet, må jeg nok tilstå å si at jeg ble en smule rørt over mottakelsen vi "norrbaggar" fikk. Det at klasse 3A/samfunnsvitenskap inkluderte oss fra første stund, gjorde også sitt for at inntrykket jeg sitter igjen med, etter

Ingrid Pettersen og Rolf Erling Angelsen er elever ved Fauske videregående skole. Foto: Jon Jonassen.

14 dager hos "Söta bror", er meget positivt. Her har vi nok en del å lære.

Som ny skoleelev fikk jeg utdelt timeplanen jeg skulle følge under mitt opphold i Sverige. Førsteintrykket av "Schema för läsåret 2003/04" var heller dårlig. Det virket unødvendig rotete og var av den grunn vanskelig å forstå til å begynne med. Timene og friminuttene hadde varierende varighet. Det eneste som var felles for alle elever, var matpausen på minimum 40 minutter. Mitt syn på dette har derimot endret seg etter å ha deltatt og erfart opplegget. Det å bygge opp skoledagen på dette viset tror jeg på mange måter gjorde at elevene trivdes bedre på skolen. Fag som krever full konsentrasjon og stillhet, hadde et tidsrom på om lag 60 minutter. Andre leksjoner der man kunne drive prosjektarbeid, diskusjoner og andre aktiviteter, altså hvor man i mindre grad trengte å sitte i ro, hadde en varighet

på opptil 2 timer og 20 minutter. Dette virker kanskje lenge, men for oss skoleelever var disse timene faktisk mindre slitsomme. Her kunne vi arbeide utenfor klasserommet og den vanlige skrivepulten, og heller benytte biblioteket, datarommet, sittegruppene i fellesarealet eller gå utenfor skolen om nødvendig. Det eneste som krevdes av elevene, var at skolearbeidet ble utført. På Fauske videregående skole har vi i år prøvd å forme skoledagen noe annerledes. Vi har økter på 80 minutter og 15 minutters pause. Lunsjen er på 30 minutter og etterfølges av studietiden på 80 minutter, altså 1 time og 50 minutter til sammen. Kommentarer fra lærere er at studietiden blir lite brukt, og siden det er tatt 5 minutter fra de ordinære timene til denne tiden, har dette skapt bekymring.

For å kommentere dette i forhold til mine erfaringer i Sverige, vil jeg si at denne "løstiden" ikke nødvendigvis må benyttes bare til skolearbeid. På Parkskolan ble tiden mellom leksjonene brukt til det sosiale samt skolearbeid. Resultatet av dette var at man var mye tettere sammen som klasse og derfor kunne samarbeide lettere. Det hendte faktisk titt og ofte at elevene diskuterte

emner de hadde gått igjennom eller skulle behandle i neste leksjon. Videre var det også slik at forseintkomminger var et ukjent problem rett og slett fordi pausene var lange nok. Elevene ventet på at neste time skulle starte!

Dette tror jeg man glemmer når man sier at det som i dag kalles studietid, har liten eller ingen virkning. Selv om det ikke blir gjort skolearbeid hele tiden, pågår det diskusjoner og "vedlikehold" av det sosiale. Dette mener jeg er minst like viktig som å utføre skolearbeid i studietiden. Erfaringer fra Parkskolan viser at elevene faktisk deltar og føler seg mer opplagt til å gå til time i motsetning til her hjemme. Skolearbeidet må utføres uan-

Jeg vil si at denne "løstiden" ikke nødvendigvis må benyttes bare til skolearbeid.

sett, men det er viktig at også det sosiale fungerer. Da vil elevene trives bedre, og dette vil igjen gi resultater på skolen. Måten å undervise på var også annerledes fra det jeg er vant til. På Parkskolan drev man en mer elevlærer-relatert undervisning. Med dette mener jeg at elevene i større grad deltok i timene. Ofte startet øktene med at læreren spurte elevene hva de var kjent med om det aktuelle temaet som skulle behandles. Deretter brukte læreren dette til å gi elevene en større forståelse for emnet. Ofte ble nærmiljøet eller dagligdagse ting brukt som eksempler. På denne måten fikk elevene følelsen av at de faktisk satt med litt kunnskap, og dermed ble også engasjementet større. Videre ble prosjektarbeid benyttet oftere i undervisningen, der man leverte og presenterte oppgaven for k l a s s e n . "Leker"/skuespill ble brukt illustrativt. Tavleundervisning ble derfor bare en liten del av undervisningen. Det var av den grunn lettere å følge med og holde på interessen.

Det at undervisningen var mer autentisk, gjorde nok at elevene følte større ansvar for egen læring

sett, men det er viktig at også det sosiale fungerer. Da vil elevene trives bedre, og dette vil igjen gi resultater på skolen.

Jeg synes det er viktig å poengtere at elevene viste stor respekt for lærerne, selv om skillet mellom lærer-elev var mindre.

Vanskegraden i de forskjellige emnene er problematisk å vurdere siden jeg har tatt en mer naturvitenskapelig vei på VK1. Fag som naturkunnskap ble derfor svært enkelt. Likevel er jeg av den oppfatning at det krevdes mindre av elevene på Parkskolan enn elever på Fauske

videregående skole. Første skoledag troppet jeg opp med skolesekk, som jeg normalt gjør, men det ble denne ene gangen. Elevene har ikke med seg skolebøker hjem! (Det hendte at de tok med seg bøker dersom de skulle ha prøve i faget, men prøver hørte til sjeldenheten i forhold til det vi er vant med).

Dette gjaldt nok ikke bare samfunnsvitenskapsklassen, ettersom svært få elever hadde med seg sekk på skolebussen vi benyttet. Jeg var derfor ikke spesielt imponert over kunnskapen Parkskolaneleven satt inne med. Med forbehold om at jeg ikke fulgte naturvitenskapsprogrammet, og at jeg bare var der i to uker, vil jeg likevel våge å påstå at kunnskapsnivået på Fauske videregående skole er høyere. Det er mulig at det svenske skolesystemet legger vekt på andre fagområder, men ut fra mitt ståsted kunne jeg bare se at elevene hadde bedre kunnskaper innen psykologi. Dette er også naturlig ettersom psykologi er obligatorisk på "Åk 1".

Elevinnsatsen var det ikke noe å si på i timene. De fleste virket engasjert i arbeidet. Igjen tror jeg dette har med hvordan dagen var organisert å gjøre. Elevene hadde ordentlige pauser og sto friere til å bevege seg mellom klasserom og bibliotek/datarom. Det at undervisningen var mer autentisk, gjorde nok at elevene følte større ansvar for egen læring,

samtidig som undervisningen ble variert. Videre var det ikke uvanlig at de fortsatte arbeidet når timen var over gjennom diskusjon eller i form av prosjektarbeid.

Etter skoletid var det som sagt heller labert med leksegjøring, men dette var heller ikke nødvendig

ettersom de fikk lite eller ingen lekse. Forholdet mellom lærer og elev var svært bra. Forbindelsen virket mer på det vennskapelige planet. Lærerne viste interesse for det man gjorde utenfor skolen og i fritiden. Jeg tror videre at de brukte dette i undervisnings-sammenheng. De drev en mer moderne undervisning enn det jeg er vant til hjemme. Jeg synes det er viktig å poengtere at elevene

viste stor respekt for lærerne, selv om skillet mellom lærer-elev var mindre. Personlig mener jeg at lærerne på denne måten gjorde seg mer interessante. Elevene ønsket å høre på det de hadde å si fordi det angikk dem. Som oftest vil man bli behandlet på samme måte som en behandler andre. Dette gjorde seg gjeldende på Parkskolan.

Som sagt sitter jeg igjen med et veldig godt inntrykk av Parkskolan. Dette er en nytenkende skole sett fra mitt ståsted, og det fungerte. Skoledagen var variert og elevene hadde større ansvar for egen læring. Den tradisjonelle tavleundervisningen ble delvis erstattet med andre læremåter som hadde samme eller bedre virkning. Spesielt morsomt synes jeg det var at elevene ble satt i aktivitet gjennom lek og skuespill. Dette hjelper de som har lettere for å lære gjennom bevegelse og berøring heller enn tale og skrift.

Stockholm i våre hjerter

Parkskolan spanderte flyreise t/r Stockholm på Rolf Erling, meg og våre to vertskamerater. Vi ankom Arlanda torsdag den 25. september. Herfra tok vi flybussen inn til sentralstasjonen.

Ettersom vi hadde et trangt tidsskjema, ble vi nødt til å sette igjen bagasjen her, for så å finne veien til Sveriges Riksdag. Her hadde vi avtalt et møte med en av representantene for Socialdemokraterna. Hans oppgave var å vise oss rundt i denne velholdte bygningen som er en del av "Gamla Stan". Anna Linds nylige bortgang hadde tydelig satt sitt preg på

Spesielt morsomt synes jeg det var at elevene ble satt i aktivitet gjennom lek og skuespill.

Anna Linds nylige bortgang hadde tydelig satt sitt preg på både sikkerhetsrutinene og folket som arbeidet der.

både sikkerhetsrutinene og folket som arbeidet der. Vi måtte legge igjen alt av jakker, vesker og lignende i inngangen for de besøkende, men fikk lov til å bruke fotoapparat. Omvisningen tok i

overkant av en og en halv time, og ble brukt til å fortelle Karolina, Eirik, Rolf Erling og meg om Sveriges historie og Sveriges riksdag. Vi avsluttet omvisningen i "Kammeren" hvor det for øyeblikket var "Frågestund". Her møtte vi flere kjente fjes, deriblant Sveriges nåværende statsminister Göran Persson, som ble grillet med spørsmål fra andre partier.

Tilbake på sentralstasjonen hentet vi bagasjen for så å orientere oss fram til "Storgårdskajen" og "Gustaf af Klimt" hvor vi skulle bo de to neste dagene. Å finne fram gikk veldig greit siden "Storgårdskajen" ligger ved "Gamla Stan". "Gustaf af Klimt" er en gammel båt, og vi hadde gledet oss veldig til dette nokså spesielle oppholdet. Rommene, det vil si lugarene, var nok ikke av den beste standarden, men de var helt brukbare for vårt behov. Etter innkvartering og avslapping var det tid for å gå ut å spise. Vi bestemte oss for å gå hver for oss ettersom Karolina og Ingrid skulle besøke Karolinas søsken i utkantsområdet. For å komme oss ut av byen benyttet vi derfor T-banen – et meget effektivt transportmiddel. Guttene brukte på sin side resten av kvelden til å utforske byen.

Dagen etter sto vi opp kl. 08.30 klar for nye eventyr. Men først måtte vi spise frokost! Kl. 09.30 forlot vi båten med det utstyr som hører med når man er turist i en storby. Vi dro til "Skansen Djurgård" som er verdens første friluftsmuseum, grunnlagt i 1891. Her fikk vi se flere nordiske, men også eksotiske dyr omgitt av 150 kulturhistoriske bygninger. Dette gjør at "Skansen" ikke bare er en dyrepark, men også et historisk museum. Videre tok vi turen innom "Naturhistoriske riksmuseum".

Her ønsker jeg å trekke fram opplevelsen vi hadde da vi så filmen "Korallernas Värld" på Sveriges eneste IMAX-teater og største planetarium. Dette var en fantastisk opplevelse som vi unner alle som ikke har opplevd dette. Heldigvis kom vi ut av kinosalen med både armer og ben i behold!

"Gamla Stan" stod nå for tur. Med smale brosteinbelagte gater, romantiske små restauranter, gamle hus med stil og kultur over seg, og blodtorget der så mange mistet livet i Gustav Vasas tid, var det ikke vanskelig å la seg imponere av denne historiske bydelen som er helt enestående i nordisk sammenheng. Det at byen ikke har vært rammet av bomber i moderne kriger og landets tidligere stormaktstid, gjør at Stockholm har mye å vise fram av storslagen arkitektur. I "Gamla Stan" ble det også litt tid for shopping i Österlång- og Västerlånggatan. Disse er blant de fremste handlegatene i Stockholm, noe vi raskt fikk erfare! Tilbake på båten tok vi oss en velfortjent pause etter åtte timers gange og med mange nye inntrykk å fordøye. Senere på kvelden dro vi ut på byen for å spise middag og for å sjekke nattelivet i Sveriges hovedstad. Dette var noe annet enn "Fauskegata" på en fredagskveld.

Dagen derpå, den 27. september, måtte vi stå opp kl. 06.00. Vi skulle nå et fly som gikk kl. 08.15. Nå som byen var blitt "kjent" for oss, gikk turen til Arlanda problemfritt. Vi hadde god tid og derfor ble det heller ikke en stressende tilbaketur. Da vi skulle sjekke inn, oppdaget vi til vår forskrekkelse at det svenske reiseselskapet hadde bestilt hjemreisebilletter til den 27.10.03, altså en hel måned etter. Takket være god service fikk vi likevel billetter til Örnsköldsvik med et annet fly som skulle gå kl. 09.25 samme dag. Lettet over at alt ordnet seg, satt vi og ventet på flyet som skulle frakte oss tilbake til Ö-vik. Den to dagers lange stockholmsturen var over. Med blandede følelser forlot vi Europas fineste hovedstad som har fått en spesiell plass i våre hjerter.

Foto: P.T.L.

John Maxwell
Coetzee
Ungdom

Cappelen
Oversatt av Mona Lange

Vankelmodig i London

J.M. Coetzee er født i Sør-Afrika i 1940, og er vinner av flere høythengende litterære priser, nå sist Nobelprisen. Flere og flere av Coetzees bøker kommer på norsk, og lezerskaren er voksende. Coetzee er hvit sørafrikaner, og for uinnvidde er det lett å forvente et litterært oppgjør med apartheid av bøkene hans, slik vi finner det hos hans kjente landsmenn André Brink og Nadime Gordimer. Men slike leserforventninger er strengt tatt med på å innsnevre det kunstneriske feltet, slik merkelappen "kvinnelig forfatter" eller "politisk forfatter" kan gjøre det. Coetzee har selv forsøkt å unnslipe betegnelsen "sørafrikansk forfatter", og har et litterært prosjekt som spenner over langt mer enn å skrive engasjert øyenvitnelitteratur fra innsiden av et regime. Bøkene hans er kun unntaksvis lagt til et klart definert og samtidig Sør-Afrika.

De sist oversatte romanene av Coetzee er en selvbiografisk romansyklus, relativt utleverende historier fra barndoms- og ungdomstid. Ungdom kom på norsk i fjor, og er et svært modig foretak fra Coetzees hånd. Vi får et portrett av en forfatter in spe, en ung, desillusjonert mann som flykter fra familie og hjemland for å søke lykken i kunstnerbyen London.

Tiden er begynnelsen av 1960-tallet. Bakgrunnsteppet er Vietnamkrigen, apartheid og den kalde krigen. Men verdenskonfliktene spiller en minimal rolle i boka, og kommer til syne mer i bisetninger. I fokus står den 24 år gamle John og hans dannelsesprosjekt. Han har på mange vis samme mål i livet som Hamsuns Sult-helt, men John mangler den samme lidenskapen Sult-helten har. I stedet finner vi en tilsynelatende kjølig og distansert ung mann, som i jakten på inspirasjon i Londons gater, snubler over mer eller mindre tilfeldige bekjentskaper, som de mange mislykkede kvinnehistoriene han hele tiden flykter fra. Han er ute av stand til å takle andres nærvær, og er heller klønete i sin omgang med andre. Akkurat det er vel ikke så uvanlig; alle har vel minner om usikkerhet og søking fra modningsåra av sitt liv.

Undergang?

Bak sitt kjølige ytre har John likevel et brennende ønske om kontakt. Han ønsker å gli inn blant londonerne, gå som dem, snakke som dem. Men han er og blir en outsider. Kunsten rår han heller ikke med. Til tross for inspirasjonskilder som Pound, Eliot og Joyce står han på stedet hvil i sitt forsøk på å skrive stor poesi. Han livnærer seg som dataprogrammerer, og konflikten

mellom matematikeren og forfatteren er bare en av de mange indre konflikter som oppstår. Det ser ut til å gå riktig ille med John. Han venter på forløsningen, på stikkordet som skal gi han en sikkerhet om kunstneriske evner. Hans isolasjon er etter hvert smertefull. Mens bokens modell – Coetzee selv – har seiret i livet, peker alt i Ungdom på at hovedpersonen John går undergangen i møte. Slik lyder den smertelige selverkjennelsen hans (fortalt i tredje person): "Hvis han var et varmere menneske, ville alt uten tvil falle ham lettere; livet,

kjærligheten, poesien. Men varme ligger ikke til ham. Det er ikke varme som får folk til å skrive poesi, uansett. Rimbaud var ikke varm. Baudelaire var ikke varm. Het, jo, når det trengtes – het i livet, het i kjærlighet – men ikke varm. Han kan også være het, dét har han ikke sluttet å tro. Men nå, på ubestemt tid, er han kald; kald, frossen."

Det er slett ikke et flatterende kunstnerportrett Coetzee gir av seg selv. Den unge mannen mangler det meste av hva som gjør en person likandes. Sånn sett er

Ungdom en modig og hensynsløst ærlig bok om forfatterens vanskelige modningsår i London. Boka har verken fått betegnelsen selvbiografi eller roman, og dette underbygger min mistanke om at bastante sjangergrenser langt på vei er i ferd med å utviskes. Vi har å gjøre med en dannelsesroman og en kunstnerbiografi, ført i pennen av hovedpersonen selv. I all sin selvironi og distanse er Ungdom en original og svært lesverdig bok jeg lett kan anbefale.

J.M. Coetzee på norsk:

Før barbarene kommer (1983)
Michael K – hans liv og tid (1984)
I det mørke landet (1985)
Foe (1987)
Jernalder (1991)
Mesteren fra Petersburg (1995)
Vanære (2000)
Barndom (2002)
Ungdom (2003)

LANDSMØTET 2004: Alle tar gjenvalg

Foran landsmøtet på Lillehammer 26. til 27.mars er det liten spenning forbundet med valgene:

Både 1.nestleder Helge Bugge Eriksen og sentralstyremedlemmene Else Alvik, Just Almås og Else Wigen Berner er foreslått gjenvalgt. Det eneste nye navnet i valgkomiteens innstilling på nytt sentralstyre er Svein Einar Bolstad, fylkesleder i Hordaland. Geir Haagensen og Fred Olav Slutaas er ikke på valg. Torill Aursland og Hege Annette Stokkenes er foreslått gjenvalgt som vara til Sentralstyret. Nytt navn på varalisten er Sindre Vinje, Vestfold. Leder Gro Elisabeth Paulsen og 2.nestleder Sigrid Skogan er ikke på valg. Leder for valgkomiteen er Terje Repstad, som er fylkesleder i Aust-Agder. Valgkomiteens innstilling er enstemmig.

Terje Repstad er leder for valgkomiteen i Norsk Lektorlag. Foto: P.T.L.

Skole- og studiereiser

I Sabra Tours har vi spesialisert oss på turprogram for skole- og studieturer

Våre mest populære reisemål er:

- ✓ London, Brighton, Bournemouth, York og Whitley Bay
- ✓ Edinburgh og Aberdeen ✓ Dublin og Galway
- ✓ Paris ✓ Roma, Firenze og Garda ✓ Praha
- ✓ Budapest ✓ Tallinn ✓ Island ✓ Israel ✓ USA

Ta kontakt med Rolf eller Asbjørn på telefon 69 83 30 80, faks 69 83 30 81 eller e-post: sabratours@sabratours.no.

Besøksadr: Torggt 3, 0181 Oslo
Postadr: Pb. 8897 Youngstorget 0028 Oslo
Tlf: 69 83 30 80 Fax: 69 83 30 81
E-post: sabratours@sabratours.no

Lektorforsikringen

– en del av

Medlems
Rådgiveren

www.medlemsradgiveren.no

Innboforsikring med kaskodekning til medlemspris

	Forsikringssum:	
	750 000	1 500 000
Oslo:	kr 1 136	kr 1 794
andre store byer:	kr 975	kr 1 488
landet for øvrig:	kr 765	kr 1 220

Markedets beste tilbud?

Som medlem av Norsk Lektorlag, får du også meget gode tilbud på:

- Villaforsikring
- Hytteforsikring
- Reiseforsikring
- Bilforsikring
- Næring - frie yrker

Test oss, så vet du mer...

Ring Medlemsrådgiveren
telefon 04700 - valg 2 og
spør etter Lektorforsikringen
eller besøk din forenings
hjemmeside

Lektorforsikringen leveres av Vital Skade AS

LES NORSK LEKTORLAGS NETTAVIS!

Les Norsk Lektorlags
nettavis for fag,
skole og utdanning!
Redaktør: Fred Olav Slutaas.
Adresse:
www.norsklektorlag.no.

norsk lektorlag

Sekretariat:
Norsk Lektorlag, Keyzers gate 5,
0165 Oslo.
Telefon: 23327994,
telefax: 23327990,
Nettsider: www.norsklektorlag.no
E-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Generalsekretær:
Otto Kristiansen
Tlf. 23327994 (a),
48171611 (m),
e-post:
otto.kristiansen@norsklektorlag.no

Administrasjonssekretær:
Hildegunn
Kreppene
Tlf. 23327994
e-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Regnskapsansvarlig:
Tove
Johannessen
Tlf. 23327994
e-post: sekretariatet@norsklektorlag.no

Sentralstyret

1. nestleder:
Helge Bugge Eriksen, Skien
Tlf. 35905850 (a), 35545630 (p),
e-post: buggeriksen@hotmail.com

Else Alvik, Ås, forsikringsansvarlig.
Tlf. 64975765 (a), 64940825 (p),
91583351 (m),
e-post: else.alvik@norsklektorlag.no

Just Almås, Lillehammer, sekretær.
Tlf. 61224216 (a), 61257261 (p),
e-post: justalmas@hotmail.com

Fred O. Slutaas, Elnesvågen, nettredaktør.
Tlf. 71266400 (a), 71262942 (p), 95833858 (m)
e-post: fred.olav.slutaas@norsklektorlag.no

Leder:
Gro Elisabeth Paulsen, Gjøvik.
Tlf. 23327994 (a), 91327691 (m),
e-post:
gro.elisabeth.paulsen@norsklektorlag.no

2. nestleder:
Sigrid Skogan, Steinkjer.
Tlf. 74121700 (a), 74161431 (p),
92810979 (m)
e-post: Sigrid.Skogan@c2i.net

Else Wigen Berner, Stavanger.
Tlf. 51529560 (a), 51581473 (p),
90940113 (m)
e-post: eberner@c2i.net

Geir Haagensen, Steinkjer.
Tlf. 74160170 (a), 41200323 (m)
e-post:
geir.hagensen@steinkjer.kommune.no

Inge Johnsen, Asker.
Tlf. 66907240 (a), 66901850 (p),
e-post: inge.johnsen@asker.vgs.no

Fylkeslagene:

Akershus Lektorlag	Leder Rudy Wolff		95 10 36 80	rudy.wolff@sensewave.com
Aust Agder Lektorlag	Leder Terje Repstad	Møglestu vgs.	37 27 29 25	terje.repstad@moglestu.vgs.no
Buskerud Lektorlag	Leder Niels Petter Vardøen	Strømsø vgs.	66 98 04 72	niels.vardoen@skole.bfk.no
Finnmark Lektorlag	Leder Roald Johansen	Vadsø vgs.	78 95 38 95	roald.johansen@ffk.vgs.no
Hedmark Lektorlag	Leder Inger Kristin Thorstad	Ringsaker vgs.	62 34 22 65	ingkrith@online.no
Hordaland Lektorlag	Leder Svein Einar Bolstad	Sotra vgs.	55 26 64 39	svein.einar@bolstad.to
Møre og Romsdal Lektorlag	Leder Kjell Skorgevik	Fagerlia vgs.	70 12 16 27	kjell.skorgevik@mr-fylke.org
Nord Trøndelag Lektorlag	Leder Bjørn Frosthammer	Olav Duun vgs.	74 27 37 99	bjoern@frosthammer.net
Nordland Lektorlag	Leder Jørund Eldevik	Bodø vgs.	75 51 54 94	Jorund.Eldevik@bodo.vgs.no
Oppland Lektorlag	Leder Just Almås	Gausdal vgs.	61 25 72 61	justalmas@hotmail.com
Oslo Lektorlag	Leder Jon Hybert Sand	Nordstrand vgs.	66 80 70 78	jonsand20@hotmail.com
Rogaland Lektorlag	Leder Else Wigen Berner	Bergeland vgs.	51 58 14 73	eberner@c2i.net
Sogn og Fjordane Lektorlag	Leder Svein M. Sirnes	Hafstad vgs.	57 82 71 63	sognogfjordanelektorlag@hotmail.com
Sør Trøndelag Lektorlag	Leder Ann Jorid Grønli	Tiller vgs	73 93 35 01	ann.jorid.gronli@medisin.ntnu.no
Telemark Lektorlag	Leder Tor Henning Olssen	Bamble vgs.	35 96 09 21	tholssen@hotmail.com
Troms Lektorlag	Leder Solveig Ryeng	Kvaløya vgs.	77 69 53 44	fjaera@hotmail.com
Vest Agder Lektorlag	Leder Sten Aunevik	Tangen vgs.	38 03 04 18	StAu1@lsyd.no
Vestfold Lektorlag	Leder Odd A. Frydenberg	Sande vgs.	33 05 16 78	oddfri@vfk.no
Østfold Lektorlag	Leder Ola Thune	Mysen vgs.	69 89 12 13	olat@mysen.vgs.no

12. mars.

Jeg får glede meg over de små ting: Nå er sola kommet igjen om morgenen! Jeg slipper å famle i mørket for å komme på skolen. Hører i radioen at ansatte i SAS og Braathen må jobbe mer for å beholde jobben. Det er slik konkurranse i lufta, hører vi.

Jeg skal også jobbe mer til høsten. Det har Utdanningsforbundet blitt enig med KS om på kammerset. Jeg som trodde at fagforeninger jobbet for at medlemmene skulle få det bedre. Så dum er jeg.

Men er det konkurranse i skolen? Jeg tror i hvert fall ikke at noen vil konkurrere om tyskelevene mine.

"Nu går alt så mye bedre" het det for noen år siden. Men det var før byråkratene overtok. Vi får glede oss over de små ting i stedet. Småfuglene spiser om kapp på meisebollen sin foran stuevinduet mitt. I lufta er det i hvert fall konkurranse!

- pertlars -

"Schulalltag in Süddeutschland" - Hospitasjonsopphold for tysklærere i Baden-Württemberg 29.06.-12.07.2004

I samarbeid med Norsk Lektorlag arrangerer Deutsche Auslandsgesellschaft (DA) et hospitasjonsopphold uten kurs, men med nyttige møter, for 7 deltakere fra Norge, samt tysklærere fra andre land.

Det er privat innkvartering med helpensjon. Avslutning i Baden-Württemberg med hotellinnkvartering i enkeltrom 10.-12.07.2004. Kostnadene på 590 Euro (ca. kr 5300,-) per person dekkes av DA.

Deltakerne må selv bestille reisen og betale reiseutgiftene. Deltakeravgiften er 150 Euro (ca. kr 1300,-) per person. Denne må betales av den enkelte.

Søknadsskjema fåes ved henvendelse til Norsk Lektorlags sekretariat, tlf.23327994 eller e-post sekretariatet@norsklektorlag.no.

Utfylt søknadsskjema sendes senest 1. april 2004 til:
Norsk Lektorlag, Keysers gate 5, 0165 Oslo